

WUR from within: open, eerlijk, kritisch

Nr 08

Resource

DECEMBER 2023 JAARGANG 18

Journalistiek platform over Wageningen University & Research

Promovendi bezorgd
over flexwerken

Aantal vrouwelijke
hoogleraren stijgt

Meer bliksem in
tropische bos

Record aantal
promoties

De mooiste op een rij
Coverprijs 2023

Flexibel of frustrerend
Stress om de werkplek | p.12

Doe de
Resource-
eindejaarsquiz
p.16

Inhoud

NR 8 JAARGANG 18

18

Blauwtong

Rassen redden

20

Wat als studenten

peerfeedback
beoordelen?

26

Internationale studenten

Wat doen zij met kerst?

6 Tweede
Summervibes
in de maak

8 Falen & opstaan:
'Het werk bepaalde
mijn identiteit'

11 Column Guido:
'Een paar apolitieke
feiten'

22 Dertig plus
en masterstudent

Kijk voor meer verhalen
en nieuws op onze website
via deze QR-code:

VOORWOORD

Activistische terugblik

Een geblinddoekte Zaaier. Een met olie besmeurde Zaaier. Twee Forum-bezettingen. Zeker zes petities, en meerdere demonstraties. Waarover? Waartegen? Van de samenwerking van WUR met de fossiele industrie tot de oorlog in Palestina en van minder asfalt op de campus tot agri-invloed in Wageningen. Medewerkers en studenten roerden zich dit jaar en eisten onder meer stellingname van WUR. Ook dit jaar: WUR die zich activistischer opstelde dan ooit tijdens de opening van het academisch jaar met de baas Sjoukje Heimovaara die een nieuw geluid laat horen. (Zin in meer terugkijken? Test je WUR-kennis met de inmiddels legendarisch Resource Quiz, pagina 16). En ondertussen ging en gaat het onderzoek en het onderwijs uiteraard gewoon door. Of gewoon...: ook in Lumen ging een petitie rond, onder de medewerkers van ESG over flexwerken en die werd massaal ondertekend. Dat hielp, de directie drukte op de pauzeknop. De vaste werkplek opgeven; daar legt niet iedereen zich zomaar bij neer (pag. 12) en de raad van bestuur houdt zich voorlopig op de vlakte (pag. 4). Hoe dan ook, naar het zich laat aanzien zullen ook komend jaar betrokken medewerkers en studenten van zich laten horen. Dat zullen wij onafhankelijk, kritisch en met plezier blijven volgen, net als al het andere WUR-nieuws en de achtergronden over wetenschap, onderwijs en studenten.

Maar nu eerst het jaar verwerken: wij wensen je fijne feestdagen met familie en vrienden. En een frisse start in het nieuwe jaar met op 18 januari een nieuwe *Resource* die voor je klaarligt op de campus en online.

Willem André

Hoofdredacteur

BOEKENBOOM

Vlak na Sinterklaas bouwden een klein aantal studenten en bibliotheek-medewerkers in de Forum-bibliotheek deze menshoge kerstboom van boeken. Ze begonnen met twaalf dozen en kratten vol boeken, waarvan slechts zes boeken overbleven. De boeken komen uit het bibliotheekarchief en zijn van de planken en uit de catalogus gehaald omdat ze verouderd zijn. De boekenboom blijft tot en met de eerste week van januari staan. Daarna komen de boeken op een speciale tafel te liggen om gratis mee te nemen. DV

Foto Joaquina Acosta

Onrust over flexibele werkplek

► Raad van Bestuur: 'maatwerk'

De invoering van de flexibele werkplek gaat niet zonder slag of stoot. Daar waar de vaste werkplekken inmiddels zijn afgeschaft, is de onvrede groot, zo blijkt uit een rondgang van *Resource*.

Bij Environmental Sciences is de operatie daardoor inmiddels 'on hold' gezet. In Helix (Agrotechnology & Food Sciences Group) bekijkt de leerstoelgroep Humane Voeding en Gezondheid of de invoering deels kan worden teruggedraaid.

De raad van bestuur van WUR houdt zich op de vlakte over de ontstane onrust.

'Ongetwijfeld gaan bij de implementatie en pilots van flexibel werken ook dingen niet goed. Daar leren we van en waar knelpunten optreden, moeten we met alle betrokkenen verkennen of en hoe verlichting geboden kan worden.' De raad wijst op de noodzaak van flexibel werken door de snelle groei van WUR de afgelopen jaren. 'De diversiteit van en behoeften aan werkplekken in een organisatie met

7.000 medewerkers is vanzelfsprekend zeer groot. Het strategisch huisvestingsplan probeert daaraan kaders te geven

'Ongetwijfeld gaan bij de implementatie van flexibel werken ook dingen niet goed'

en tegelijkertijd voldoende ruimte over te houden voor maatwerk binnen de diverse gebouwen.' RK

► Promovendi bezorgd over flexwerken

Twee op de drie promovendi denkt dat de invoering van de flexibele werkplek hun werk niet ten goede komt. Dat blijkt uit een peiling van de Wageningen PhD Council (WPC) onder ruim driehonderd promovendi. De weerstand verschilt sterk per gebouw. In Zodiac ziet de helft van de promovendi weinig heil in flexibel werken, in

Lumen is dat ruim 90 procent. Promovendi vrezen vooral veel meer thuis te moeten werken. Zij denken dat flexibel werken ook ten koste gaat van de sociale contacten met collega's op de werkvloer. Zij vrezen ook dat flexibel werken 'onzekerheid toevoegt aan dagelijkse routines'. Daarmee wordt geduid op het moeten zoeken naar werkplekken en begeleiders. Wat opvalt in de reacties is de haperende communicatie over het huisvestingsplan, waarvan het flexibel werken de hoeksteen is. Nog geen derde van de promovendi vindt dat ze voldoende zijn geïnformeerd over wat het flexibel werken voor hen gaat betekenen. Leerstoelhouders betrekken promovendi te weinig bij de plannen. Dit terwijl promovendi bij veel leerstoelen in aantallen de vaste staf ver overtreffen. RK

Meer over hoe WUR'ers tegen de plannen aankijken op pagina 12.

Actie tegen agri-invloed op WUR

WUR moet de banden met 'big agro' verbreken, net als die met de fossiele industrie. Dat was de inzet van een actie op de campus vorige week, die de slachtoffers van de mondiale agri-business memoreerde: de plant- en diersoorten die zijn verdwenen door aantasting van biodiversiteit en klimaat, plus de menselijke slachtoffers.

De actie volgt op een recente bijeenkomst in Impulse, waar verschillende Wageningse (actie)groepen voor zo'n honderd medewerkers en studenten uiteenzetten waarom ze niet willen dat WUR nog langer samenwerkt met de *large corporates* uit de voedings- en landbouwsector.

Wetenschappelijke integriteit

Ten eerste vanwege onethische praktijken in de sector, zoals grootschalige ontbossing voor soja-teelt of landroof voor palmolieplantages. Onderzoekssite *Follow The Money* legde onlangs bloot dat daar (indirect) ook WUR-partners bij betrokken zijn, zoals Upfield en FrieslandCampina.

Wetenschappelijke integriteit is de tweede reden waarom de actievoerders bezwaar maken tegen banden met de agri-business. 'Hun aanwezigheid alleen al beïnvloedt

Foto Sven Menschel

het Wageningse onderzoeks- en onderwijsframe. Het werkt normatief voor de kwesties die we bestuderen, de onderzoeksvragen die we stellen en de paradigma's die we daarbij hanteren', aldus een docent. 'WUR zou de status quo veel meer kunnen en moeten bevechten. Maar de banden met big agro staan dat in de weg', stelde hij. ME

234

Zoveel beurspromovendi krijgen op dit moment financiële steun van WUR. Hun beurs wordt aangevuld tot de zogeheten IND-norm, het minimum inkomen dat nodig is voor een visum. Door de sterke inflatie is hun (in het verleden vastgestelde) beurs te mager. De aanvulling van WUR geeft meer armslag om in het levensonderhoud te voorzien. Beursverstrekkers van promovendi die na 1 januari beginnen, moeten zelf het normbedrag ophoesten. ^{RK}

Lees verder op resource-online.nl

Dijkgraaf breekt lans voor persvrijheid

Demissionair minister Dijkgraaf vindt het belangrijk dat media van universiteiten en hogescholen onafhankelijk kunnen opereren. Dat zei hij vorige week in antwoord op Kamervragen van de SP en Groen-Links over het conflict bij Cursor, het universiteitsblad van de TU Eindhoven. Uit protest tegen het gedwongen vertrek van haar hoofdredacteur zette de redactie van Cursor haar website begin oktober op zwart. De aanleiding van het conflict was een artikel over vermeende belangenverstrengeling van de nieuwe rector magnificus van de TU Eindhoven. Universiteitsbladen moeten volgens Dijkgraaf plaats bieden aan artikelen die kritisch zijn over de eigen organisatie. 'Voor academische vrijheid is vrijheid van meningsuiting en daarmee ook journalistieke vrijheid een vereiste. Zowel wetenschappers als journalisten moeten in vrijheid en onafhankelijkheid hun onderzoek kunnen doen.' ^{HOP}

Grootste toename vrouwelijke hoogleraren in Wageningen

Van alle Nederlandse universiteiten heeft Wageningen vorig jaar de grootste toename bereikt in het aandeel vrouwelijke hoogleraren. Terwijl die groei bij andere universiteiten afvlakte of zelfs uitbleef, maakte WU een sprong van 3,4 procentpunt.

Dat blijkt uit de nieuwste monitor van het Landelijke Netwerk Vrouwelijke Hoogleraren (LNVH). Volgens die monitor stond het Wageningse aandeel vrouwelijke hoogleraren ultimo 2022 op 25,2 procent, tegen 21,9 in het jaar ervoor. Belangrijke kanttekening is dat deze monitor uitgaat van de cijfers van Universiteiten NL. Dat houdt in dat de Wageningse score alleen betrekking heeft op hoogleraren van Wageningen Universiteit; de groep hoogleraren met een aanstelling bij Wageningen Research blijft buiten beschouwing.

Die WR-hoogleraren staan wel in het openbare hoogleraren-overzicht op wur.nl. Dat liet in januari 2023, kort na het peilmoment van de monitor, WUR-breed een aandeel vrouwelijke hoogleraren zien van 21,8 procent.

Haalbaar of niet?

Landelijk bedroeg het aandeel vrouwelijke hoogleraren vorig jaar 27,6 procent, een toename van slechts 0,9 procentpunt ten opzichte van het jaar ervoor. Het LNVH is bezorgd over die ontwikkeling: 'We constateren het laagste groeipercentage in acht jaar. Uitgaande van het groeitempo van de afgelopen twee jaar zal het nog tot 2045 duren voordat er onder hoogleraren een evenredige man-vrouwverdeling is bereikt.'

Bij WU was vorig jaar de helft van de benoemde hoogleraren een vrouw. In dat

tempo is de zelf gestelde doelstelling van 30 procent vrouwelijke hoogleraren per 2025 makkelijk haalbaar. Sterker: met dat tempo is op die ijkdatum zelfs een aandeel van 35 procent haalbaar. Het is echter

In dit tempo is 30 procent vrouwelijke hoogleraren in 2025 makkelijk haalbaar

de vraag of WU(R) die voortvarendheid weet vast te houden. Het meest actuele hooglerarenoverzicht (septem-

ber 2023) telt namelijk maar vijf vrouwen meer dan het overzicht van januari 2023, een toename van 2,25 procent. Wel is Hannah van Zanten recent nog benoemd tot hoogleraar – en mogelijk volgen dit kalenderjaar nog meer benoemingen van vrouwen. ^{ME}

Tweede Summervibes-festival in de maak

De organisatoren van het Summer-vibes-campusfestival, dat afgelopen zomer voor het eerst werd gehouden op een van de natste dagen van de zomer, zijn de tweede editie in de steigers aan het zetten. De organisatoren willen een tweede podium, directeuren die biertjes tappen en... beter weer.

Het idee voor Summervibes ontstond toen het door studenten georganiseerde Globus-festival vorig jaar niet doorging. 'Dat was een mooi evenement waar studenten, medewerkers en andere campusbewoners bijeenkwamen', vertelt AID-projectleider Sjef Moling, die in de organisatie zit. 'Toen dat niet doorging, bedachten wij dat we dan maar zelf iets moesten organiseren.'

Hoewel er nog een hoop moet gebeuren, kan de organisatie al wel wat plannen delen voor deze editie van het festival. Zo moet er een bredere programmering komen. 'Vorig jaar hadden we dj's en muzikanten; nu denken we ook aan straattheater, cabaret of dans. En het lijkt ons dus leuk als de directeuren biertjes gaan tappen.' (Op resource-online.nl lees je waarom).

Net als vorig jaar is het festival gratis en gaat een deel van de opbrengst naar een goed doel. LZ

Recordaantal promoties

Nooit eerder draaide de promotiemachine van WUR harder dan dit jaar. Het kalenderjaar 2023 wordt afgesloten met 359 promoties. Dat is na vorig jaar opnieuw een record. Een jaar geleden bleef de teller op 321 promoties steken. Vóór corona schommelde het aantal promoties tussen 280 en 300. In 2015 werd met 305 promoties een record gevestigd, dat dus vorig jaar werd gebroken. Het aantal nu ligt bijna een derde hoger dan tien jaar geleden. Internationals vormen met 68

procent de grootste groep. Vrouwen zijn met 52 procent licht in de meerderheid. Het aantal promoties is hoger dan verwacht, reageert Saskia de Boer van de PhD-Office. Deels is dat een gevolg van corona, waardoor promotietrajecten zijn vertraagd. Een deel van de stijging komt door de hogere instroom van promovendi de afgelopen jaren. Persoonlijk hoogleraar Hauke Smidt (Microbiologie) leverde met acht promoties de meeste promovendi af. RK

Kwijnende koningsboom wordt vervangen

In het gras aan de voet van Atlas gaapt een donker gat. Daar stond tot vorige week de koninklijke gummiboom. De *Eucommia ulmoides* werd in het jubileumjaar 2018 geplant door koning Willem-Alexander. De boom is niet dood, zegt parkmanager Elike Wijnheimer desgevraagd, maar krijgt voor een tweede kans een andere plek. 'De plek bij Atlas is destijds niet gekozen vanwege de goede groeiomstandigheden,

maar vanwege de door de raad van bestuur gewenste zichtbaarheid. Bovendien kon er bij het planten veel publiek omheen staan.' Die knieval aan de public relations heeft de gummiboom geen goed gedaan. De plek blijkt achteraf voor het boompje niet zo geschikt. De *eucommia* krijgt nu een nieuwe kans bij het Amfitheater nabij Zodiac. Bij de oude plek wordt in januari een nieuwe boom geplant. RK

Wel WUR, niet WUR

Wat doe je met een dode kuifaalscholver die een ring draagt met de letters WUR erop? Die stuur je naar Wageningen, althans de foto ervan dacht, de Schotse vinder Stuart McLeod. Zeevogelkenner Mardik Leopold kreeg de zending via-via op zijn bord. De vogel is in 2015 geringd op het eilandje Inchkeith bij Edinburgh, vogelde Leopold uit, als onderdeel van een Brits onderzoek. De letters WUR zijn een toevalligheidje. RK

Foto Stuart McLeod

Bliksem treft meer tropische bomen dan gedacht

Tot voor kort onderschatten onderzoekers de rol van blikseminslag in tropische bossen. Dat idee is aan het kantelen, mede door onderzoek van promovendus Bianca Zoletto (Bosecologie en Bosbeheer).

‘Mijn voorlopige resultaten laten zien dat een enkele inslag gemiddeld zeven bomen treft en twee bomen doodt. Het kan echter oplopen tot twintig getroffen bomen en zestien dode bomen per inslag.’ Onderzoekers dachten tot recent dat bliksem in de tropen jaarlijks 832 miljoen bomen treft. Bijna een kwart overleeft dat niet en daarmee is bliksem een belangrijke natuurlijke doodsoorzaak onder tropische bomen – naast droogte, storm of ziekte. Zoletto zocht naar sporen van blikseminslagen in het Bwindi-regenwoud in Oeganda. Het ligt op de Westelijke Rift, aan de rand van het Congobekken. Dit gebied behoort tot de bliksemhotspots ter wereld. Per vierkante kilometer kunnen hier jaarlijks tot wel tweehonderd bliksems inslaan. Ter vergelijking: in Europa zijn dat er hooguit drie per vierkante kilometer. ‘In de tropen is veel meer waterdamp en energie in de lucht, waardoor je veel vaker onweer krijgt.’

Littekens

Een blikseminslag is echter niet makkelijk aan te tonen. In het regenwoud speurde Zoletto met een team de bomen en kruinen af op bliksemschade. Een bewezen teken is zogenoemde ‘flashover damage’ waarbij de inslag een deel van de takken in de boomkruinen ontbladert volgens een herkenbaar patroon. Littekens op de stam zagen onderzoekers in Panama eerder als zeldzaam en daarom onbetrouwbaar. Maar dat blijkt niet zo te zijn in Bwindi-regenwoud, ontdekte Zoletto. In 2022 vond ze twintig van de 62 plekken van blikseminslag waarbij de bomen littekens op de stam hadden. De littekens vullen de gevestigde methode volgens de promovendus aan.

Bliksemschade aan een boom in het Bwindi-regenwoud • Foto Bianca Zoletto

Niet elke getroffen boom heeft namelijk zowel flashover-schade aan het bladerdak als littekens op de stam. ‘Bovendien is die kruinschade niet altijd betrouwbaar’, stelt Zoletto. ‘Ook een storm of vraat kan een deel van de kruin ontbladeren. En als het blad terug groeit zijn de sporen weg. Een litteken blijft jaren zichtbaar.’

Gevoeligheid

In andere bossen vond de boscoloog nauwelijks of weinig littekens. ‘Dat hangt misschien af van de boomsoorten in het bos’, denkt Zoletto. ‘Drie soorten in het Bwindi regenwoud

hadden het vaakst littekens. In de andere bossen kwamen die soorten minder voor.’ Hoe gevoelig een boom voor inslag is, kan volgens Zoletto te maken hebben met de houtstructuur, maar ook met de elektrische stroom die elke boom bezit. ‘Elke boom creëert een elektrische stroom in zijn stam door ionen in het boomsap. We weten erg weinig over zulke stroompjes.’ Ze ontwikkelt daarom gereedschap om zeer lage voltages te meten, samen met andere vakgroepen en technici binnen WUR.’ ss

[Falen & opstaan]

Een mislukte proef, een afgewezen artikel: in de wetenschap wordt het al gauw bestempeld als falen. En erover praten? Dacht het niet. In deze rubriek doen collega's dat wel. Want falen is nuttig. Dit keer **Andriy Volkov, promovendus bij Biochemie.**

Tekst Nicole van 't Wout Hofland • Illustratie Stijn Schreven

'Tijdens mijn studie ontdekte ik dat plannen en organiseren niet mijn sterkste kanten zijn. Dat verklaart misschien waarom ik de afgelopen vier jaar mijn experimenten altijd voorrang gaf boven alle andere aspecten van onderzoek doen. Ik beoordeelde mezelf op basis van resultaten; mijn academische prestaties bepaalden mijn identiteit. Ik stelde hoge eisen aan mezelf. Toen ik begon met mijn promotieonderzoek, wilde ik grote ontdekkingen doen, goede data genereren en publiceren in vooraanstaande tijdschriften. Maar zo simpel is het niet.

'Mijn academische prestaties bepaalden mijn identiteit'

Ik probeerde jarenlang gemuteerde planten te analyseren, maar het lukte me niet. Ik begon me onbekwaam te voelen, op professioneel gebied en op persoonlijk vlak, en ik belandde in een depressie. Met

hulp van mijn vriendin, een psycholoog en van zelfhulpboeken overwon ik de problemen met mijn mentale gezondheid. Achteraf realiseer ik me dat mijn focus op laboratoriumexperimenten geen ruimte liet voor andere belangrijke aspecten van onderzoek doen. Terwijl mijn collega's samenwerkingen aangingen en artikelen schreven met mede-wetenschappers, is mijn wetenschappelijke netwerk praktisch niet-bestaand. De pandemie speelde daar ook een rol in en ik vind het als introvert persoon lastig om mensen te benaderen die ik niet ken. Toch had ik er meer aandacht aan moeten besteden. Het feit dat ik geen wetenschappelijk netwerk heb, maakt het ook moeilijker werk te vinden na mijn promotie. Wel probeer ik tegenwoordig anders naar wetenschap te kijken: ik heb geen controle over de uitkomsten van experimenten en de inzet op zichzelf is wat ertoe doet. Stukje bij beetje verandert mijn mentaliteit.'

Matchmaking in de moestuin

Onderzoeksprogramma CropMix roept voor komend teeltseizoen de hulp in van moestuiniers. Hun bevindingen moeten helpen een antwoord te vinden op een van de meest brandende vragen van stroken- en andere vormen van mengteelt: welke gewassen gaan het beste samen?

Met 10 miljoen euro vanuit de Nationale Wetenschapsagenda onderzoekt CropMix hoe gewasdiversiteit, in casu strokenteelt, kan helpen om de transitie naar een duurzamer landbouwsysteem te versnellen. Het programma kijkt zowel naar de agro-ecologische als naar de economische en sociaal-maatschappelijke aspecten: wat betekent strokenteelt op de akker, in de productieketen, in de winkel? Een van de basisprincipes van stroken- en andere vormen van mengteelt is dat uitgekiesde gewascombinaties het gebruik van pesticiden overbodig maken. Maar welke combinaties werken het best, en onder welke omstandigheden? Ervaringen van moestuiniers kunnen helpen die vraag te beantwoorden. Want juist in moestuinen groeien vrijwel altijd verschillende gewassen naast en door elkaar.

Bonencombi

CropMix start daarom een citizen-science-experiment. Moestuiniers wordt gevraagd minimaal twee gewascombinaties te verbouwen: tuinboon (of veldboon, zoals akkerbouwers zeggen) met pompoen, plus tuinboon met een gewas naar keuze. De bonenoogst wordt gekwantificeerd door het aantal peulen en erwten te tellen. Coördinator Yvonne Florissen: 'Dat is een zuiverder ijkpunt dan het oogstgewicht, want de ene moestuinier oogst z'n tuinboontjes eerder dan de ander. Smaken verschillen nou eenmaal.'

Iedere moestuinier die komend jaar minstens vier vierkante meter ter beschikking heeft, kan meedoen – ongeacht de mate van ervaring. Ook de bodemsoort doet er niet toe. Florissen: 'Een van de pluspunten van zo'n citizen-science-project is juist dat het resultaten oplevert uit heel Nederland, met uiteenlopende groeiomstandigheden.'

Moestuinierende WUR-medewerkers en -studenten kunnen ook meedoen. Aanmelden kan tot 21 december, via cropmix.nl/moestuinmix. ME

Vetheid van voedsel kun je ruiken

Energierijk voedsel als koolhydraten en eiwitten eten we graag. De evolutie van de mens heeft die voorkeur ingesleten. Aan die inname zit een beloning vast: smaak en geur. Bij koolhydraten gaat het om de zoetheid van suikers, bij eiwitten om de hartigheid van umami. Maar hoe zit dat met vet, dat derde belangrijke nutriënt dat rijk is aan energie?

Kan de mens vet, direct of indirect, ruiken? En kunnen we de mate van vetheid van eten onderscheiden? De Chinese onderzoeker Shuo Mu promoveerde vorige week op een studie naar de ruikbaarheid van vet in voedsel. Het antwoord zit al vervat in de titel boven dit stuk: ja, wij mensen kunnen vet ruiken. Niet direct, maar via vluchtige verbindingen als vetzuren, die gepaard gaan met vet in eten. Dat we vet kunnen ruiken, zal weinigen verbazen. Oliebollenkramen bijvoorbeeld ruiken we al van ver. Vetten zelf zijn niet vluchtig; vetzuren zijn dat wel. Shuo bewees onze vaardigheid om die te ruiken door proefpersonen series van drie oplossingen voor te zetten. Twee van de drie waren blanco's, de derde bevatte vetzuur. De vetzuuroplossing werd er feilloos uitgepikt.

Melk

Sterker nog, proefpersonen verbinden de aanwezigheid van vetzuur met vet. Maar hoe zit dat met echt voedsel? Daartoe experimenteerde Shuo met melk en vlees. 'Bij de melkproef onderzocht ik of er een ruikbaar verschil was tussen drie soorten gepasteuriseerde en houdbare melk uit de supermarkt. De melk verschilde onderling in vetgehaltes. Bij de gepasteuriseerde melk bleken die verschillen te ruiken, maar bij houdbare melk niet.' Houdbare melk is kort verhit boven 135 graden Celcius om bacteriën te doden (UHT). Zijn daardoor geurstoffen verloren gegaan die wij met vet associëren? Nee, zegt Shuo. 'Die zijn er nog steeds, alleen worden ze gemaskeerd of overschaduwd

'Bij gepasteuriseerde melk zijn vetverschillen te ruiken, maar bij houdbare melk niet'

door de sterke aanwezigheid van andere stoffen die ontstaan door de hittebehandeling. Twee van die nieuwe stoffen zijn acetoïne en 2-heptanon.'

Vlees

Iets soortgelijks gebeurt bij vlees, blijkt uit de experimenten die Shuo deed met varkens- en rundvlees in rauwe of gebakken toestand en van verschillende vetheid.

Tijdens het bakken ontstaan door oxidatie en de reactie van eiwit met suiker veel nieuwe geur- en smaakstoffen. Proefpersonen ruiken desondanks wel het verschil tussen vet en vetvrij, maar hebben moeite met het inschatten van de mate van vetheid.

Vet wordt wel eens de zesde basale smaak genoemd, naast zoet, zuur, zout, bitter en umami. De studie van Shuo biedt aanknopingspunten voor die visie. Spelen met vetgeur biedt volgens Shuo interessante opties. 'Je kunt bijvoorbeeld vetarm of plantaardig voedsel lekkerder maken door er vetgeur aan toe te voegen. Mogelijk kun je zelfs eetgedrag sturen met vetgeur. Maar daarvoor is nog veel onderzoek nodig.'

Proefpersonen ruiken het verschil tussen vet en vetvrij, maar hebben moeite met het inschatten van de mate van vetheid. ♦ Foto Harry Knight / Unsplash

proefschriften **in 't kort**

Melkpoeder koel bewaren

Tijdens de productie en opslag van poeder voor babymelk ontstaan door glycatie afbraakproducten die de kwaliteit van het product verminderen. Glycatie is de verbinding van suiker aan aminozuren of eiwitten. De Chinese Yajing Xie onderzocht dit bij babymelkpoeders op basis van koe-, geiten- en sojamelk. Glycatie kost verschillende aminozuren, afhankelijk van de gebruikte soort melk. Maar vooral de opslag van de melk maakt verschil. Hoe hoger de bewaar temperatuur, hoe meer verlies van nutriënten. In de koelkast bewaren dus die melk. *Glycation Unveiled*. Yajing Xie ◀ Promotor Vincenzo Fogliano. RK

Big brother bespiedt kalf

In de industriële vetmesterij van kalveren is sterfte en het gebruik van antibiotica een probleem. Camera's, sensoren en *machine learning* maken het in principe mogelijk ziekten in een vroeg stadium op te sporen. De Chinees Dengsheng Sun onderzocht de mogelijkheid om normale bewegingspatronen van kalveren in modellen te vangen. Met als uiteindelijk doel een instrument te ontwikkelen dat abnormaal gedrag door ziekte snel opspoort. Maar zover is het nog lang niet. Opmerkelijk: Sun vraagt zich openlijk af of meer techniek wel de oplossing is voor het probleem. Kalveren worden ziek door het huidige productiesysteem. Ziekte vroeg opsporen, voorkomt die ziekte niet. *Decoding calf patterns*. Dengsheng Sun. ◀ Promotor Peter Groot Koerkamp. RK

De vijand ruiken

Koolwitjes onderhouden een driehoeksverhouding met hun waardplant en hun natuurlijke vijand, de parasitaire wesp. Dit 'trioetje' communiceert onderling via vluchtige stoffen. Het koolwitje ruikt die stoffen via chemische receptoren in de antennes. De Chinees Qi Wang vond en onderzocht de rol van een paar genen voor die geurreceptoren, onder meer door met CRISPR-CAS/Cas9 die genen uit te schakelen en dan te kijken wat voor effect dit heeft op het vreten, paren en leggen van eitjes. Goed ruiken blijkt essentieel om te overleven. *Odorant receptors in larvae and adults of a butterfly species*. Qi Wang ◀ Promotor Marcel Dicke. RK

DE STELLING

Promovendi lichten hun meest prikkelende stelling toe. Dit keer is de beurt aan Lotte Yanore, die op 31 oktober promoveerde op de besluitvorming van Nederlandse zuivelboeren onder onzeker beleid.

'Gelijke kansen zorgen voor ongelijkheid'

'Gelijke kansen leiden niet altijd tot gelijke uitkomsten. In een diverse klas bijvoorbeeld, kunnen alle studenten hetzelfde college volgen en toch verschillende resultaten boeken. Toch kan het aanbieden van extra hulp, zoals bijlessen of andere lesmethodes, studenten met een leerbeperking helpen dezelfde resultaten te behalen als hun studiegenoten. Wat ik wil zeggen is dat – in sommige gevallen – het aanbieden van verschillende vormen van steun leidt tot een grotere sociale gelijkheid.

In de universitaire omgeving hebben we veel internationale studenten die uit volstrekt andere onderwijsystemen en omgevingen komen. Hier is alles op een heel andere manier georganiseerd dan zij gewend zijn. Hulp aanbieden kan waar-

devol zijn om hen te helpen zich aan te passen aan de nieuwe leeromgeving. Buiten het onderwijslokaal zie je soortgelijke verschillen tussen promovendi. In dienst, met een beurs, onderdeel van een sandwichprogramma of vanuit externe organisaties; zij ontvangen, ondanks het feit dat ze hetzelfde werk doen, niet hetzelfde salaris. Ik ben van mening dat deze ongelijkheid moet worden aangepakt om een eerlijke omgeving te creëren voor alle promovendi.

Het klinkt wellicht wat abstract, maar ik geloof dat het belangrijk is voor elk van ons om na te denken over hoe we ruimte kunnen maken voor verschillende mensen en hen kunnen helpen hun ambities te verwezenlijken en meer gelijkheid te creëren in de maatschappij.' NF

No such thing as a free lunch

Het einde van het jaar kent ups en downs. We verliezen door de verkiezingsuitslag wat mij betreft de beste onderwijsminister van OCW. Maar ook werd WUR wederom en voor de 19de keer uitgeroepen tot beste universiteit van Nederland.

Vandaag viel mijn blik op een bericht in *Resource* met een interessante invalshoek. 'Petitie tegen dure WUR-kantine. Communistische jongeren hekelen het dure eten in de kantines op de campus.' Wat een verrassing: het blijkt dat wanneer je de thema's 'gezond, duurzaam en inclusief' als speerpunten van je Food & Beverage-beleid neemt, de kosten van dat eten en drinken stijgen. Dat communisten het beter denken te weten op het gebied van voedselaanbod is op zich al interessant, maar we hebben in Wageningen natuurlijk geen geschiedenisonderwijs.

Misschien moet ik ook maar niet zo'n grote mond hebben, mijn eigen crowdfunding voor een parkeerplaats onder Omnia is helaas ongesteund gebleven, waarmee ik het ruim-

'De Wageningse bubbel kent zijn eigen politieke realiteit'

schots verlies van de communistische kantinepetitie. Dat is misschien iets minder verrassend, want terugkomend op de verkiezingsuitslag zag je dat de Wageningse bubbel zijn eigen politieke realiteit kent. Door het tekort aan expliciete steun voor de auto op de campus, de communistische lunch en de verkiezingsuitslag te Wageningen, bekruipt me soms wel het gevoel dat onze super inclusieve campus iets minder inclusief is voor die campusbewoners die rechts

van het midden bivakkeren op het politieke spectrum. Daarom eindig ik deze column graag met de beste wensen voor uw nieuwe jaar, en een paar apolitieke feiten die deze Wageningse bubbel misschien niet zo snel bereiken, in het kader van inclusief denken:

van het midden bivakkeren op het politieke spectrum. Daarom eindig ik deze column graag met de beste wensen voor uw nieuwe jaar, en een paar apolitieke feiten die deze Wageningse bubbel misschien niet zo snel bereiken, in het kader van inclusief denken:

- WU wordt gefinancierd vanuit de eerste geldstroom (voor onderwijs en onderzoek) en die bestaat uit een rijksbijdrage van 269,8 miljoen euro (Jaarverslag WUR);
- Deze rijksbijdrage wordt voor 100 procent gefinancierd vanuit belastingen (duh);
- Multinationals zorgen voor 40 procent van de banen in het Nederlandse bedrijfsleven. Ze zijn goed voor twee derde van de omzet in het Nederlandse bedrijfsleven (CBS);
- De top-10 procent van Nederland verdient 32 procent van al het inkomen en betaalt hierover 36 procent belasting; de laagste 50 procent van de Nederlanders verdient 19 procent van het totale inkomen en ontvangt 129 procent in toeslagen ten opzichte van hun inkomen (CPB).

Ook voor WUR een mooi 2024 gewenst, waarbij onze grootste problemen de prijs van een kop soep zijn en auto's (ook van multinationals) op onze prachtcampus, zodat we wederom een jaar lang baanbrekend onderzoek kunnen doen bij de beste universiteit van Nederland!

Guido Camps

Guido Camps (39) is dierenarts en onderzoeker bij Humane Voeding en OnePlanet. Hij houdt van bakken, bijen houden en bijzondere dieren.

STRESS OM DE WERKPLEK

Het verlies van de vaste werkplek leidt tot grote frustratie onder medewerkers van WUR. De weerzin tegen het flexibele werken is zo groot dat hier en daar de plannen worden bijgestuurd of zelfs teruggedraaid.

Foto's Guy Ackermans

In de gangen van Lumen en Gaia is het in augustus een drukte van belang. Timmerlui zagen gaten in voorheen dichte deuren, om er een raam in te plaatsen. Zo kun je van buitenaf zien of er binnen nog plek is. Tafels worden vervangen door in hoogte verstelbare exemplaren. Iedereen moet voortaan overal kunnen werken. Het zijn de eerste tastbare veranderingen van de invoering van het flexibele werken.

Vanaf nu heeft - op een uitzondering na - niemand meer recht op een eigen kamer met eigen spulletjes en vaste collega's om zich heen.

Het duurde niet lang tot de bom barstte. Begin oktober ging een petitie rond in Lumen onder het personeel van de Environmental Sciences Group (ESG), die massaal werd ondertekend. De inhoud loog er niet om. Het flexibele werken op de manier waarop de directie dat uitrolt, legt de bijl aan de cohesie en samenwerking binnen bestaande groepen, drijft promovendi in een sociaal isolement en ondermijnt de kwaliteit van het werk.

Een van de initiatiefnemers van de petitie

Tekst Roelof Kleis

'Investeren in mijn kwaliteit'

Fred de Boer, voormalig Teacher of the Year en docent bij Wildlife Ecology and Conservation in Lumen: 'Mijn werkplezier, mijn efficiëntie en de kwaliteit van mijn werk zullen enorm verminderen als ik studenten niet meer op mijn eigen kamer kan ontvangen. Ik houd mijn hart vast als dat gebeurt. Ik voel me hier zó op mijn gemak, kan hier zó goed werken. Kijk, hier mijn agenda. Elke dag vol overleggen met studenten en PhD'ers. Overleggen aan deze mooie tafel is mijn werk. Ik doe niet anders. Ik snap heus wel dat dit qua vierkante meters een dure plek is. Maar dat is een investering in de kwaliteit die ik lever. Mensen kloppen voortdurend op mijn deur. Die toegankelijkheid is de kwaliteit die wij als Wageningen leveren. En als ik er niet ben, kan iedereen hier gaan zitten. Dat gebeurt ook. Een eigen kamer gaat voor mij ook om waardering voor mijn werk. Deze kamer is voor mij een randvoorwaarde voor mijn werk. Ik kan niet thuis werken. In de dertig jaar dat ik dit vak uitoefen, heb ik ervaring met zowel eigen als gedeelde kamers en flexplekken. Ik weet inmiddels precies wat voor mij wel en niet werkt.'

is Lourens Poorter (Lumen, persoonlijk hoogleraar Bosecologie en -beheer). Een vaste werkplek is volgens hem essentieel voor zijn welzijn. 'We zijn continu bezig allerlei ballen in de lucht te houden. Als ik daarbij ook nog elke keer moet kijken waar ik een plekje kan vinden... Dat werkt gewoon niet. Ik heb geen zin om nog meer te rennen en bureautjes te zoeken. Waarom zou ik hier dan nog werken?' In de ESG-plannen leveren de medewerkers volgens de petitie 38 procent van de huidige ruimte in. 'Terwijl het aantal stafleden juist alleen maar toeneemt.' Die gedwongen krimp komt vooral door het gekozen uitgangspunt dat er voor twee fulltimers voortaan nog maar één bureau beschikbaar is. Bovendien wordt veel meer dan voorheen ruimte vrijgemaakt voor studenten die aan hun thesis werken. Met dat laatste wordt uitvoering gegeven aan een richtlijn die door de raad van bestuur is opgelegd. Maar waarom, vraagt Poorter zich af. 'Heel veel studenten kunnen prima in de

Fred de Boer, docent Wildlife Ecology and Conservation: 'Overleggen aan deze tafel is mijn werk. Ik snap heus wel dat dit qua vierkante meters een dure plek is. Maar dat is een investering in de kwaliteit die ik lever.'

bibliotheek of thuis aan hun thesis werken. Als ik moet kiezen tussen mijn promovendus die de onderzoekscultuur moet opsnuiven of de masterstudent, dan kies ik voor de promovendus. Laat leerstoelgroepen zelf bepalen waar hun prioriteit ligt: bij de werknemer of de student.'

In tranen

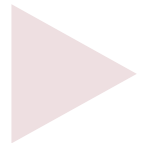
Het verzet bij ESG staat niet op zichzelf. Bij de Agrotechnology & Food Sciences Group (AFSG) in Helix wordt al sinds dit voorjaar flexibel gewerkt. Ook daar ging de invoering gepaard met een storm van kritiek. Een poll op intranet in april liet zien dat een groot deel (ruim 80 procent) van de medewerkers de flexibele werkplek niet wil. 'Waar ik vooral van schrok,'

zegt initiatiefnemer van de peiling Allan van Hulst (Humane Voeding en Gezondheid), 'was hoe veel en hoe heftig er werd gereageerd op intranet. Normaal roept een bericht op intranet niet veel reactie op, maar nu stortte iedereen zich op die poll. Dit houdt mensen echt bezig. Er zijn hier mensen in tranen uitgebarsten, omdat ze hun vaste werkplek moesten afgeven. Dit is iets wat mensen echt raakt.'

Dat het bij veel mensen zo diep zit, heeft volgens Van Hulst te maken met waardigheid. 'Het gaat erom als medewerker voor vol te worden aangezien. De eigen werkplek is onderdeel van de erkenning dat jij als individuele mede-

werker gewicht hebt en een bepaalde bijdrage levert aan de universiteit. Ik schrok zelf enorm van de technocratische manier waarop er door de leiding over flexwerken werd gesproken. Edith Feskens (leerstoelhouder Global Nutrition) had het tijdens een bespreking over medewerkers die een bureau bezet houden. Dat is alsof je thuis tegen je partner zegt dat-ie een stoel aan de eettafel bezet houdt. Het gaat niet

'ALS ER ÉÉN ONDERWERP IS DAT TOT GROTE FRUSTRATIE LEIDT, IS HET HUISVESTING'

alleen om flexibel werken, maar ook om de communicatie en de manier waarop het is ingevoerd.’

Overall anders

De invoering van flexibel werken is ingegeven door de sterke groei van WUR. Zonder uitbreiding is er niet genoeg ruimte om iedereen een eigen bureau te geven. Door het thuiswerken staan die bureaus bovendien gemiddeld meer dan de helft van de tijd stof te vangen. De flexibele werkplek past in de ogen van de raad van bestuur aan beide problemen een mouw. De uitvoering van

dat principe is bij de Science Groepen neergelegd. Dat leidt in de praktijk tot een waaier aan oplossingen en onderlinge verschillen in tempo. Waar AFSG en de Plant Sciences Group (PSG) de boel al hebben geregeld, zijn bij de Environmental Sciences Group (ESG) en de Animal Sciences Group (ASG) nog maar net de eerste stappen in de uitvoering gezet en is bij Social Sciences Group (SSG) de inkt van de eerste tekeningen nog nat. Leo Marcelis (Radix, leerstoelhouder Tuinbouw en Product Fysiologie) zucht eens diep als hem naar de flexibele werkplek wordt gevraagd. ‘Als er één onderwerp is dat tot grote frustratie leidt, is het huisvesting. Hoeveel discussies ik daar dit jaar al niet over gevoerd heb! En allemaal in een negatieve sfeer.’ In zijn leerstoelgroep is ervoor gekozen dat vijf of zes mensen een kamer delen. ‘Daarvan kunnen er dan maximaal vier tegelijk aanwezig zijn. Dat moeten ze

onderling regelen. Er zijn veel mensen die graag thuiswerken. Maar er zijn er ook die dat niet graag doen. En dan moet je toch flexwerken. Daar komt bij dat mensen die flexwerken niet fijn vinden, toch ook maar thuis gaan werken. Dit geeft veel negatieve energie. De onvrede is gigantisch.’

En toch gloort er iets van hoop. De petitie van Poorter en zijn medestanders heeft ertoe geleid dat de ESG-directie op de pauzeknop heeft gedrukt. De ruimte voor studenten wordt volgens Poorter aanzienlijk teruggeschoefd en de behoeften en pijnpunten bij het personeel worden opnieuw in kaart gebracht. Een en ander moet leiden tot een aangepast plan. Poorter reageert gematigd positief. ‘De vraag is of het eindresultaat structureel beter is. Flexwerken blijft in mijn ogen een onzalig plan. De echte vraag moet niet zijn welke huisvesting economisch het meest efficiënt is, maar wat voor ons nodig is om topkwaliteit te leveren.’

Afgepakt

Ook bij (een deel van) AFSG is inmiddels een voorzichtige ommekeer gaande. ‘Laten we het niet ontkennen,’ zegt Renger Witkamp, ‘er zijn dingen niet goed gegaan.’ Hij leidt voor Humane Voeding en Gezondheid een klein team dat de onvrede inventariseert. ‘Onze mensen zijn te weinig meegenomen in het hele proces. Het gevoel overheerst dat flexibel werken van bovenaf is opgelegd, dat de medewerkers iets is afgepakt. Kamers mogen niet meer persoonlijk zijn, decoratie wordt centraal geregeld, er is een plantenbeleid. Dat roept weerstand op en daar moeten we iets mee. De machine die over ons is uitgerold, moeten we stopzetten. We willen nu vanaf de basis tot oplossingen komen.’ Een van de opties is volgens Witkamp om medewerkers verantwoordelijk te maken voor een aantal werkplekken.

‘ER ZIJN HIER MENSEN IN TRANEN UITGEBARSTEN OMDAT ZE HUN VASTE WERKPLEK MOESTEN AFGEVEN’

‘HET GEVOEL OVERHEERST DAT FLEXIBEL WERKEN VAN BOVENAF IS OPGELEGD’

‘WE GAAN EEN AANTAL DINGEN TERUGDRAAIEN EN ECHT ANDERS INRICHTEN’

‘Dat je bijvoorbeeld twee kamers met acht werkplekken aan tien mensen toewijst die daar dan eigenaar van zijn. Je hebt dan een eigen kantoor en misschien zelfs nog wel een eigen werkplek als je daar onderling uitkomt. Ik begrijp de onvrede heel goed; dat je elkaar niet meer kunt vinden; dat je alleen nog maar op een kamer terecht kunt waar je niet wilt zitten, of bij mensen bij wie je niet wilt zitten. Sommigen hebben zich onvoldoende gerealiseerd wat het verlies van de eigen werkplek met een mens doet. Ik ben geschrokken van wat voor impact dat op sommigen heeft. Daarom gaan we een aantal dingen terugdraaien en echt anders inrichten.’

‘Wat me opvalt’, zegt Poorter, ‘is hoe top-down WUR dit heeft georganiseerd, met allemaal verticale lijnen en zonder communicatie over leerstoelgroepen, departementen en verschillende soorten medewerkers heen. Naar de formele inspraakstructuren is niet echt geluisterd en niemand durft op te staan, zich uit te spreken en in te grijpen. Al met al redelijk schokkend.’ ■

Zie pagina 4 voor de ractie van de raad van bestuur

Een persoonlijk tintje geven aan je werkplek kan nu nog. Met flexwerken is dat verleden tijd.

‘Flexwerken werkt niet in academische wereld’

Marc Naguib, leerstoelhouder Gedragsecologie in Zodiac: ‘Ik ken geen universiteit in de wereld waar een hoogleraar of tenure tracker geen eigen kamer heeft. Flexwerken werkt niet in een academische wereld. Ik deel dit kantoor met een collega, maar we werken hier niet tegelijk. Dat kan niet. De helft van de tijd probeer ik in de kamer van een van mijn medewerkers te zitten die thuis werkt. Ik heb veel overleggen en studenten moeten bij mij binnen kunnen lopen, ze moeten weten waar ik ben. Een vaste plek is essentieel. Flexwerken is zo ineffectief. Zonder eigen kantoor gaat de effectiviteit en kwaliteit snel naar beneden. Het werkplezier valt weg en daardoor gaan mensen juist meer thuiswerken. De hele academische sfeer van elkaar tegenkomen en het gevoel hebben dat je welkom bent, gaat zo verloren. Veel jonge medewerkers met kleine kinderen kunnen overigens niet eens thuiswerken. Die delen dan hier een kamer en lopen met hun computer heen en weer. Iedere dag weer die vraag: waar ga ik zitten? Het zal enorm veel stress opleveren.’

1 De witte zwanenjongen op de campus hebben een kleinere overlevingskans dan de bruine. Dat komt volgens ecooloog Jente Ottenburghs doordat:

- A** De witte een makkelijker prooi zijn voor roofdieren
- B** Pa en ma zwaan de witte zien als concurrenten
- C** Snoeken een voorkeur hebben voor witte zwanen
- D** Witte zwanen eigenlijk albino's zijn

2 Het nieuwe fotosynthese-instituut op de campus is vernoemd naar Jan Ingen Housz. Wie is/was hij?

- A** Hij is de grootste sponsor van het instituut
- B** Hij was de eerste hoogleraar Plantkunde in Wageningen
- C** Hij was niemand, het is een fantasienaam die lekker klinkt
- D** Hij was de ontdekker van de fotosynthese

3 Atlas werd op dinsdag 9 mei ontruimd vanwege een verdacht pakketje nabij de fietsenkelder. Wat zat erin?

- A** Niets, het was een slecht getimede 1-aprilgrap
- B** Een wesp
- C** Een pamflet van Extinction Rebellion
- D** Een dode mus

4 De soep wordt duur betaald in de kantines op de campus, omdat:

- A** De kwaliteit superieur is
- B** Alles nou eenmaal duurder is geworden
- C** De cateraar denkt dat wij gek zijn
- D** Tja, waarom eigenlijk?

2023

EINDEJAARSQUIZ

Was 2023 een jaar om nooit te vergeten? Misschien wel. Er werd zeldzaam veel gedemonstreerd op de campus. Laat staan daarbuiten. De traditionele *Resource* Eindejaarsquiz haalt het prille stof van een aantal opmerkelijke WUR-gebeurtenissen. De antwoorden staan elders in dit nummer.

Tekst Roelof Kleis • Foto's Shutterstock

5 'Stay with the trouble en kijk eens wat vaker in de spiegel.' Wie?

- A** Scientists4Future over het campusverbod op spontane protestacties
- B** Extinction Rebellion over het blokkeren van het verkeer op de A12
- C** DARE (anti-discriminatie) over het onderhuidse racisme op de campus
- D** Student Service Centrum over de geslonken wachtlijst bij de psychologen

6 De nieuwe gedragscode voor ongewenst gedrag gaat uit van:

- A** Het principe: oog om oog, tand om tand
- B** De bedoeling van de dader
- C** Het principe: eigen schuld, dikke bult
- D** Het gevoel van het slachtoffer

7 De onbekende professor in de veelbesproken portrettengalerij in Omnia bleek:

- A** Johannes Hendrikus Becking, voormalig rector magnificus
- B** Clara Wilhelmina Visser, de eerste vrouwelijke hoogleraar in Wageningen
- C** Een verloren gewaand zelfportret van Aalt Dijkhuizen
- D** Een geleend werk van de Kunstuitleen Wageningen

8 Scientists4Future hield een voorlees-marathon in Atlas. Wat lazen ze voor?

- A** De voltallige werken van Jules Verne
- B** De Bijbel
- C** Het complete zesde klimaatrapport van het IPCC
- D** Alle zeven delen Harry Potter

9 'Ik voel de plicht optimistisch te blijven.' Wie?

- A** Hoogleraar Liesje Mommer over de immer afnemende biodiversiteit
- B** Bestuursvoorzitter Sjoukje Heimovaara over de jongste verkiezingsuitslag
- C** Rector magnificus Arthur Mol over zijn beoogde opvolger
- D** Directeur Facilitair Bedrijf Harold Swartjes over het ontbrekende fietspad langs het Dassenbos

10 Programmaleider Klimaat Tim van Hattum schreef een boek met als titel:

- A** Only the Lonely
- B** Lonely Planet
- C** Planet Only
- D** Only Planet

11 De raad van bestuur van WUR gaat beurspromovendi financieel steunen, omdat:

- A** Resource zo naar schreef over een deel van hen
- B** Het leven als beurspromovendus geen lolletje is
- C** Beurspromovendi minder verdienen dan zou moeten
- D** Je de kip met de gouden eieren moet koesteren

12 Shell-activisten besmeurden de Zaaier met olie. Wat voor olie?

- A** Stookolie
- B** Massageolie
- C** Olijfolie
- D** Frituurvet

13 Het kunstwerk Tweedelig Hert van Iris le Rütte werd gestolen. Wat hoopt de kunstenares?

- A** Dat het beeld en de dief een beetje met elkaar op kunnen schieten
- B** Dat het beeld niet wordt omgesmolten
- C** Dat de dader eeuwig mag branden in de hel
- D** Dat het beeld in twee stukken wordt teruggevonden

14 Het gebruik van ChatGPT bij examens is officieel verboden, tenzij:

- A** Het toch mag
- B** Je het stiekem doet
- C** Je het eerlijk zegt
- D** Je het niet te bont maakt

15 De verkiezingen voor de studentenraad werden afgeblazen. Waarom?

- A** Er waren niet genoeg kandidaten om uit te kiezen
- B** De verkiezingscampagne viel midden in de examenperiode
- C** De partijen konden het niet eens worden over de volgorde op de kieslijst
- D** De zittende leden besloten er nog een jaartje aan vast te plakken

16 Veel nieuwe koffieautomaten op de campus schenken havermelk. Waarom?

- A** Havermelk is gezond
- B** Havermelk is trendy
- C** Havermelk is lekker
- D** Havermelk is plantaardig

17 Voor het eerst in de geschiedenis trok WUR een PhD-titel in. Waarom?

- A** De promovendus had zijn promotor het meeste werk laten doen
- B** De promovendus had geknoeid met zijn data
- C** De promovendus had zijn proefschrift door ChatGPT laten schrijven
- D** De promovendus had zijn tweelingbroer al het werk laten doen

18 Voor de master Metropolitan Analysis Design and Engineering maakten studenten een bank van:

- A** Olifantenpoep
- B** Olifantengras
- C** Varkensmest
- D** Varkensgras

19 Wagenings onderzoek toont dat je prima wind kunt meten in een:

- A** Vliegtuig
- B** Zeilboot
- C** Windmolen
- D** Luchtballon

20 Studentenhuis Herenstraat 6 vierde het eeuwfeest met een boek. Hoe heet dit boek?

- A** H6
- B** Pas op, vallende piano's!
- C** Heb je ooit zo'n stuk gezien?
- D** Onder holmaeten

Blauwtong en genetische diversiteit

Redden wat er te redden valt

De blauwtonguitbraak leidt niet alleen tot veel sterfte onder schapen, ook werpt de ziekte een schaduw over het dekseizoen. Bij de kleine rassen – getalsmatig, niet qua formaat – kan dat problemen geven: komt hun voortbestaan in gevaar? *Resource* sprak erover met Annemieke Rattink en Noelle Hoorneman van het Centrum voor Genetische Bronnen Nederland (CGN).

Tekst Marieke Enter

Eindelijk daalt de temperatuur, eindelijk is het – voorlopig dan – gedaan met de knutten die het blauwtongvirus overbrengen.

Noelle Hoorneman, naast onderzoeker bij CGN ook schapenhouder, weet uit ervaring hoe rampzalig een besmetting is: haar kudde skuddeschapen raakte dit najaar besmet. Van de 37 dieren verloor ze er 4. En dan is haar sterftepercentage nog relatief laag. Gemiddeld bezwijkt op besmette bedrijven zo'n 25 tot 30 procent van de dieren.

De gevolgen van de uitbraak laten zich voelen. Sinds het virus begin september opdook in Nederland, zijn al meer dan 50 duizend schapen eraan gestorven – meer dan 5 procent van de nationale schapenstapel. De uitbraak raakt ook de volgende generatie(s). Want geïnfecteerde dieren zijn vaak zo ziek dat hun fertiliteit eronder lijdt – en dat middenin het dekseizoen. Bij de grote productierassen zoals texelaars of swifter schapen leidt dat vooral tot financiële kopzorgen. Bij de kleine rassen staat er meer op het spel.

Volgens Annemieke Rattink, hoofd van CGN's cluster landbouwhuisdieren, treft deze blauwtongvariant alle schapenrassen. Wel lijkt het ene ras er gevoeliger voor dan

het andere, al valt dat nog niet met zekerheid te stellen. 'Uit de literatuur is bekend dat de oorspronkelijk uit Afrika afkomstige rassen een hogere resistentie hebben tegen verschillende blauwtongvarianten', vertelt ze. 'Daarnaast gaat er een theorie dat bepaalde rassen meer bewold zijn en daardoor minder makkelijk gestoken kunnen worden door knutten.' Geografie kan echter ook meespelen, nuanceert ze. 'Sommige rassen komen vooral voor in bepaalde delen van Nederland en niet overal is de druk van blauwtong even groot. Ook zijn de leefomstandigheden mogelijk van belang. Zo leven heideschapen doorgaans op drogere zandgronden. Wellicht zijn daar minder knutten en is er dus minder kans op besmetting.'

Enorme klap

Kan blauwtong het voortbestaan van de kleine Nederlandse schapenrassen in gevaar brengen? Rattink: 'Sommige rassen, zoals het mergellandschaap, tellen maar een paar honderd dieren. Als 30 procent daarvan doodgaat, is dat een enorme klap.' Bovendien is Nederland nog niet van het virus af, schetst ze. Als er nog geen vaccin is als de ziekte dit voorjaar weer oplaait, dreigt opnieuw hoge sterfte. 'Van subklinische gevallen – schapen die wel besmet zijn geraakt, maar zonder waarneembare symptomen – lijkt namelijk niet of nauwelijks sprake te zijn. 'Dat impliceert

Over het CGN

Het CGN werkt aan het behoud van de genetische diversiteit van Nederlandse (inheemse) bomen, gewassen, landbouwhuisdieren en aquacultuursoorten (vissen, schelpdieren, zeewier). Het is een van WUR's wettelijke onderzoekstaken (WOT).

‘Sommige rassen tellen maar een paar honderd dieren’

dat dieren alleen antistoffen opbouwen als ze ziek worden. En zieke dieren lopen volgens schapenhoudersbond NFSO een risico van wel 70 procent om eraan te sterven.’ Dat scenario kan kleine rassen grote problemen geven.

Hulp

Rasverenigingen en dierhouders die hun fokbeleid door blauwtong doorkruist zien worden, kunnen hulp krijgen van het CGN. Hoorneman: ‘We maken bijvoorbeeld populatieanalyses. Daarmee kunnen we de genetische diversiteit binnen een populatie vaststellen, en welke dieren de meeste of minste verwantschap met elkaar hebben. Op basis daarvan kunnen we schetsen welke opties fokkers hebben, desnoods met genetica van verwante rassen.’ Die ondersteuning is in principe kosteloos; het hoort bij de wettelijke onderzoekstaken van het CGN (zie kader). Daarnaast biedt het CGN hulp in de vorm van een genenbank, als back-up voor noodgevallen. Daar wordt al meer dan twintig jaar gestaag aan gebouwd. Ondanks de kaalslag die blauwtong momenteel aanricht onder schapen, is het CGN nu niet als een bezetene genetisch materiaal aan het verzamelen. Rattink: ‘Intuïtief wil je redden wat

er te redden valt, zeker als je weet dat bepaalde dieren geslacht gaan worden. Maar genetisch materiaal moet je verzamelen vóór een calamiteit, niet er middenin: dat is te risicovol. We kunnen niet riskeren dat blauwtong in ons lab en in onze genenbank terecht komt. Daarmee zouden we onze collecties van al die zeldzame oude rassen in gevaar kunnen brengen. Evenmin willen we riskeren onbedoeld bij te dragen aan verspreiding van het virus.’ En er zijn meer belemmeringen. Hoorneman: ‘De NVWA hanteert momenteel strenge voorschriften voor transport van sperma. Sowieso is spermawinning bij schapen niet iets reguliers. Als het al gebeurt, dan gaat het om epididymaal sperma (gewonnen uit de teelballen van een geslacht dier, red.). Die optie valt nu af, omdat de NVWA voorschrijft dat een donordier na een paar dagen opnieuw getest moet worden op blauwtong – maar het dier leeft niet meer. En ‘springen’, zoals bij koeien en paarden wel gebeurt, gaat niet werken: rammen zijn dat helemaal niet gewend. Alles bij elkaar opgeteld is sperma verzamelen nu geen haalbare kaart.’ Om toch een lichtpuntje te noemen: deze blauwtonguitbraak maakt wel glashelder hoe belangrijk de genenbank is en hoe waardevol het is dat individuele dierhouders eraan meewerken. Rattink: ‘Van een hoop schapenrassen hebben we gelukkig al sperma kunnen opslaan. Het vangnet is misschien nog niet zo groot als we graag zouden willen, maar er is tenminste een vangnet.’ ■

Het Fries melkschaap, een van de kleinere rassen waarvan het voortbestaan gevaar loopt door het blauwtongvirus • Foto Dierenbeeldbank/Jan Smit

Feedback op peerfeedback

Veel potentie, mits juist ingezet

Omid Noroozi, universitair hoofddocent Technology-Enhanced Transformative Learning, doet ruim tien jaar onderzoek naar peerfeedback, waarbij studenten elkaars werk becommentariëren. Om de potentie van het instrument optimaal te benutten, moet het wél op de juiste manier worden ingezet, blijkt uit zijn onderzoek en een rondvraag onder studenten. Tekst Luuk Zegers

Het geven, ontvangen en verwerken van kwaliteits-feedback draagt bij aan het leerproces van studenten, de ontwikkeling van hun kritisch denkvermogen, betrokkenheid bij het vak, motivatie en meer', vertelt Noroozi. 'Ook kan peerfeedback de werkdruk van docenten behoorlijk verminderen, vooral in grotere klassen. Maar om de volledige potentie ervan te benutten, is het niet voldoende om studenten simpelweg te vragen elkaar feedback te geven.' Dat blijkt ook uit een rondvraag onder Resource-studentredacteuren (zie kader).

Zo wordt commentaar van medestudenten vaak als minder betrouwbaar ervaren dan dat van docenten. Ook fluctueert de 'feedback-geletterdheid' van studenten, zegt Noroozi. 'En dan heb je ook nog cultuurverschillen die een rol kunnen spelen.' Hierdoor verschilt de laatste versie van het werk van studenten (na bijvoorbeeld twee feedbackrondes) soms amper van de eerste versie. Noroozi: 'Als dat het geval

is, moeten we onszelf afvragen welk nut deze feedback heeft. Gelukkig kunnen we met een paar eenvoudige aanpassingen in hoe we peerfeedback inzetten, de leerresultaten significant verbeteren.'

'Dit kan beter'

Om te zorgen dat studenten elkaar waardevol commentaar kunnen geven, moeten docenten allereerst zorgen voor duidelijke instructies over wat er van hen wordt verwacht. Een algemene richtlijn met basisprincipes zou helpen om de potentie van peerfeedback beter te benutten, denkt Noroozi. Ook pleit

Studenten over de praktijk. Drie Resource-studentredacteuren reflecteren kort op peerfeedback in het Wageningse onderwijs.

Ilja Bouwknecht (masterstudent Forest and Nature Conservation): 'Ik merk dat peerfeedback serieuzer wordt genomen in mijn master dan in mijn bachelor. Laatst bleek mijn feedback – vier opmerkingen op het werk van een medestudent – opeens mee te tellen voor een cijfer. Ik kreeg een 'min 1'. Bij het volgende feedbackmoment ging ik overdreven mijn best doen en gaf ik veertien opmerkingen. Daarvan vond ik er maar een paar echt belangrijk – de rest was meer voor het oog, zodat ik een beter cijfer zou krijgen. Dat werkte: ik kreeg een 'plus 1'. Maar ik vraag me af of de ontvanger er meer aan had dan aan mijn feedback bij de eerste opdracht.'

Linde Klop (bachelorstudent Environmental Sciences): 'Goede feedback geven kost tijd. Aangezien bijna niemand tijd heeft, doet men het vaak op halve kracht, maar dan heb je er eigenlijk

helemaal niks aan. Als de feedback meetelt voor een cijfer doen studenten beter hun best. Voordeel van peerfeedback is dat je een beeld krijgt van het niveau van je medestudenten. Dat kan bevorderend werken, maar ook zorgen voor stress, als hun werk bijvoorbeeld van erg hoog niveau is.'

Femke van den Dries (masterstudent Geo Information Science): 'Bij mijn eerste bachelorvak kreeg ik uitleg over hoe je feedback geeft, bijvoorbeeld om naast verbeterpunten ook de sterke punten op te merken in het werk van je medestudent en concrete tips te geven. In bijna elk vak dat ik volg wordt peerfeedback gebruikt. Je ziet wat iemand anders doet en daar kun je iets van leren. Het geven van feedback is een goede skill om te hebben. Wel is het jammer als je veel moeite in je feedback stopt en dan zelf maar een klein beetje feedback terugkrijgt van een medestudent.'

'Je moet leren om kritisch commentaar niet persoonlijk op te vatten.' • Illustratie Valerie Geelen

'Als de feedback meetelt voor een cijfer doen studenten beter hun best'

hij voor een korte verplichte feedback-training voor alle studenten – die is er nu namelijk nog niet. 'Daarin moeten ze leren om de problemen in het werk van een ander te identificeren; hoe je die problemen van duidelijk commentaar voorziet; hoe je constructieve suggesties geeft – ook wel feedforward genoemd, want je helpt iemand vooruit; leren aangeven welke aspecten van het werk goed zijn en welke verbetering behoeven; enzovoort. Soms schrijven studenten simpelweg 'dit kan beter' of 'dit is goed', maar daar heb je weinig aan. Vertel ook wát er goed aan is.'

Constructief kritisch

Een belangrijk aandachtspunt in zo'n training zou onderbouwing moeten zijn. 'Goed onderbouwde feedback wordt vaker geaccepteerd en verwerkt door

ontvangers', zegt Noroozi. 'Bovendien zorgt onderbouwen van commentaar voor een betere leerervaring voor de feedbackgever. Uit onderzoek blijkt dat zij er zelfs meer van kunnen leren dan de ontvangers.' Ook voor het ontvangen van feedback moet aandacht zijn in de training, aldus Noroozi. 'Je moet leren om kritisch commentaar niet persoonlijk op te vatten, maar die te analyseren, erop te reflecteren en ernaar te handelen.' Als docent heeft Noroozi twee tips uit zijn eigen praktijk voor zijn collega-docenten: 'Ik laat mijn studenten een video zien over feedbackbasisprincipes. Dan

wordt de kwaliteit ervan beter.' Ook geeft hij ze duidelijke richtlijnen. 'Ik stel het sandwichmodel voor, waarbij je begint met iets positiefs, dan kritisch commentaar geeft, om vervolgens weer te eindigen met iets positiefs.' Positieve geluiden laten de ontvanger zien dat de ander, naast verbeterpunten, ook sterke punten in het werk ziet. Dat schept vertrouwen, stelt Noroozi. 'Dan krijg je feedback die kritisch maar constructief is, in plaats van kritisch en destructief.'

Ten slotte moedigt Noroozi in zijn lessen feedbackontvangers aan om goed te reflecteren op het commentaar, sterke punten eruit te halen en actieplannen te maken voor verbetering van hun werk. 'En als er ruimte voor is, een laatste stap om er echt álle potentie uit te halen: feedbackgevers en -ontvangers met elkaar laten praten. In een dialoog kun je eventuele onduidelijkheden ophelderen en kunnen nieuwe inzichten aan het licht komen waar beiden baat bij hebben.' ■

Oudere masterstudenten in Wageningen

‘Nog een keer twintiger’

Niet iedereen begint meteen na de bachelor met een master. Sommigen gaan eerst een tijdje werken. Zo ook *Resource*-studentredacteur Kevin Aditya Prathama. En nu is hij een dertiger tussen de twintigers. Hoe is dat? En hoe ervaren andere oudere masterstudenten het? Hij vroeg het drie van hen. Tekst Kevin Aditya Prathama

Kevin (32)

‘Ik heb het gevoel dat ik een tweede kans krijg om een twintiger te zijn’

‘Ik werkte al vijf jaar als ontwikkelingsadviseur in Indonesië, toen ik vorig jaar besloot een master Development and Rural Innovation te gaan doen in Wageningen. Ik kwam samen met mijn vrouw - die ging studeren aan de TU Delft - naar Nederland. Plotseling bevond ik mij tussen mensen van uiteenlopende nationaliteiten, achtergronden en leeftijden. Vooral dat laatste viel op: mijn medestudenten waren begin twintig terwijl ik net 31 was geworden. In Nederland beginnen mensen direct na hun bachelor aan een master, dus mijn leeftijdgenoten op de campus bleken promovendus of medewerker. Ik maakte mij aanvankelijk wel zorgen of ik zou kunnen integreren. Maar ik leerde veel mensen kennen en zij deelden hun verhalen, wensen en zorgen met mij en hun visie op het huidige politieke klimaat en de arbeidskansen. Nu, een jaar

later, heb ik het gevoel dat ik een tweede kans krijg om een twintiger te zijn, ondanks het feit dat ik nog steeds niet goed overweg kan met Snapchat! Tijdens mijn studie heb ik meer internationale masterstudenten ontmoet die na hun dertigste in Wageningen zijn gestart, elk met hun verhaal. Drie van hen vertelden mij hoe zij het ervaren om hier te zijn en om met allemaal twintigers te studeren.’

Philline (40+)

'Qua leeftijd zouden veel studiegenoten mijn kinderen kunnen zijn!'

'Ik ben Philline en ik kom uit de Filipijnen. Ik doe momenteel een master Governance of Sustainability Transformations en ik heb de afgelopen 15 jaar op het terrein van duurzaamheid gewerkt. In de Filipijnen heb ik een start-up op het gebied van energietransitie-campagnes en zonnetechnologie. Ik run het bedrijf op afstand vanuit Nederland, waar ik sinds vier jaar woon met mijn echtgenoot. Ik heb voor deze studie gekozen omdat ik mijn kennis en ervaring over de strijd voor klimaatgerechtigheid in Azië en de Stille Oceaan wil overbrengen op jongeren. Mijn studiegenoten vind ik heel inspirerend. Ze zijn erg politiek bewust op het gebied van klimaat. Hen horen praten geeft mij de energie om naar colleges te gaan. Maar ik besef ook dat ik meer ervaring heb dan zij en daarom wil ik tijdens colleges niet te veel zeggen: het leerproces is voor mij anders dan voor iemand van 22 of 23 jaar. Qua leeftijd

zouden veel studiegenoten mijn kinderen kunnen zijn! Het is best voor te stellen dat ik me opgelaten zou kunnen voelen tussen al deze jonge mensen, maar ik kies ervoor dat niet te doen. Waarom ook? Ik geniet ervan nieuwe dingen te leren en andersom kan ik met mijn ervaring bij internationale organisaties hen adviseren over stages. Mijn kennis kan hier nuttig zijn. Ik overweeg om aan de slag te gaan als onderwijsassistent en de kant van het lesgeven op te gaan. En wellicht ga ik promoveren.'

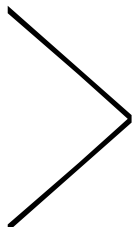
Nati (34)

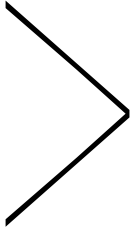
'Ik mis mijn familie wel, maar juist omdat ik wat ouder ben, kan ik daar beter tegen, denk ik'

'Ik kom uit Colombia en ben milieutechnoloog. Ik heb voor een grote luchtvaartmaatschappij in Latijns-Amerika gewerkt aan hun klimaatstrategie. Maar verandering teweegbrengen was moeilijk omdat er weinig materiaal voorhanden is voor luchtvaartmaatschappijen, dus ik besloot Environmental Sciences te gaan studeren in Wageningen om zo een zinvolle bijdrage te kunnen leveren aan de klimaatproblematiek.

Eenmaal hier kwam ik tot de ontdekking dat de meeste mede-masterstudenten in de twintig zijn. En zij zijn meestal verbaasd dat ik 34 ben, omdat ze mij jonger inschatten. Ik vraag me daarom wel eens af of ik er onvolwassen uitzie. In de eerste maanden moest ik wennen aan het idee dat ik ouder ben dan anderen, maar toen begon ik er lol in te krijgen. Het voelt een beetje alsof je, wat betreft je sociale leven, tien jaar teruggaat in de tijd. In Latijns-Amerika staan oudere mensen minder open voor nieuwe dingen. Ik vind het leuk dat Wageningen zo internationaal en gemengd is en dat ik kennis kan maken met andere culturen. Buiten de campus ontmoet ik ook mensen van in de dertig die niet studeren, dus heb ik een goede balans tussen omgaan met mensen van mijn leeftijd en jongeren. Ik ben blij met mijn studie omdat die mij een goed carrièreperspectief geeft en omdat het gewoon dé

studie is voor mij. Ik mis mijn familie en vrienden wel, maar juist omdat ik wat ouder ben, kan ik daar denk ik beter tegen en raak ik niet depressief. Bovendien is het tijdelijk. Ik overweeg om na mijn afstuderen een promotietraject te doen bij WUR omdat ik graag door wil gaan met onderzoek naar klimaatproblemen. Maar

ik houd mijn opties open. Ik wil ook graag een baan op het snijvlak van klimaatverandering en luchtvaart. Voor nu verheug ik me erop stage te gaan lopen en de werkcultuur in Nederland te leren kennen. Voor zover ik nu zie, is er in ieder geval een betere balans tussen werk en privé dan in Colombia.'

Mala (30) & Ikhsan (30)

'Ik kan met mijn studiegenoten niet over het ouderschap en kinderen praten'

'Wij komen uit Indonesië en zijn hier samen met ons kind van vier, Cia. We doen allebei een master en zijn allebei dit jaar dertig geworden.

Ik ben Mala en ik doe de master Environmental Sciences in Wageningen. Ik ben op dit moment nog steeds in dienst als onderzoeker bij het Indonesische nationale Onderzoeks- en Innovatie Bureau. De meeste mensen die daar werken hebben een mastertitel of zijn gepromoveerd en daarom ben ik geneigd dat ook na te streven, ook al omdat mijn vader bij WUR is afgestudeerd.

Een grote uitdaging toen we hier aankwamen was het vinden van woonruimte binnen ons budget. Gelukkig kwamen we in contact met andere Indonesiërs die hier met hun gezin zijn. Een gezinswoning was nodig om Cia te kunnen aanmelden bij de kinderopvang. En als we Cia de hele dag thuis hebben, wordt het echt te pittig om allebei een studie te volgen. Cia vindt het erg leuk op de opvang en spreekt inmiddels beter

Nederlands dan wij. Vorige winter was lastig vanwege de werkdruk en de zorg voor onze dochter. Bovendien had ik erg heimwee, dus kwamen mijn ouders op bezoek. Gelukkig hebben mijn vrienden hier, hoewel ze zelf geen kinderen hebben, er veel begrip voor dat ik mijn tijd goed moet bewaken met een kleintje. Ik vind het geweldig dat ze om zeven uur een feestje starten zodat wij om tien uur naar huis kunnen. Toch kan ik met mijn studiegenoten niet over het ouderschap en kinderen praten, maar alleen met mensen van buiten de campus, zoals andere ouders bij het kinderdagverblijf. Daar klets ik over welk eten kinderen willen en welke speeltuinen er zijn.'

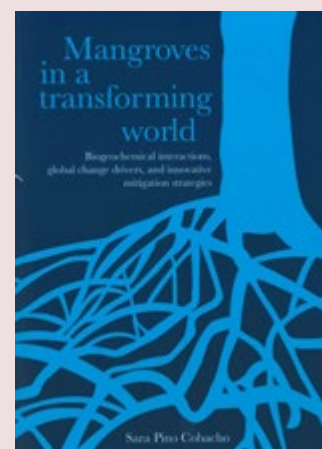
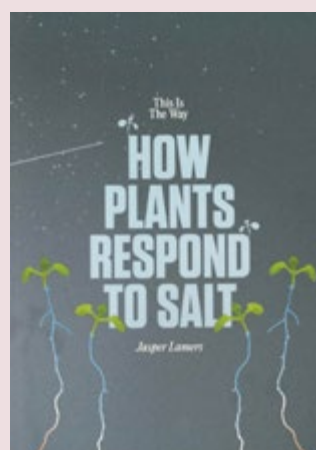
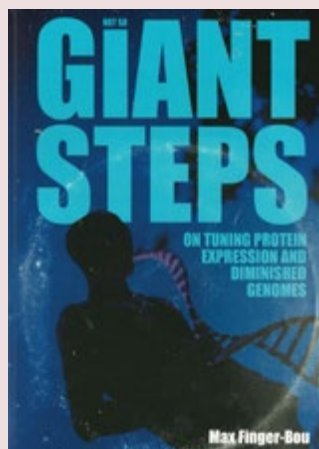
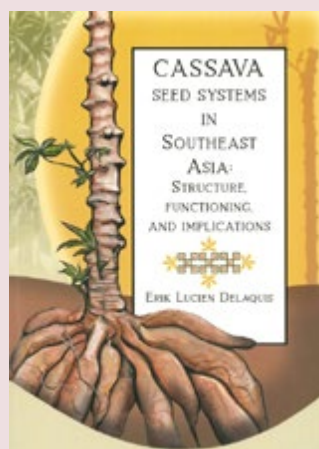
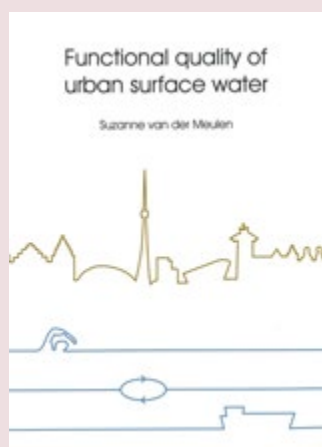
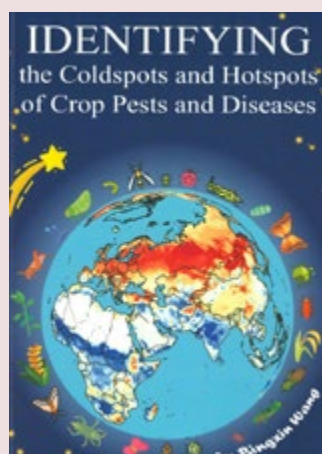
'Ik ben Ikhsan en ik doe een master Supply Chain Analysis. Voor ik hier kwam, werkte ik bij een e-supermarkt-start-up in Indonesië. Het is echt een geluk dat we gelijktijdig een master kunnen doen. Ik merk er weinig van dat ik ouder ben, behalve dan dat ik wat meer ervaring heb. Werkervaring is wel een voordeel want ik weet daardoor al hoe ik het geleerde kan toepassen in praktijksituaties. Op sociaal gebied is het wat lastiger omdat ik hoge eisen stel aan mijzelf en mijn gezin, waardoor ik direct na mijn colleges naar huis ga om voor Cia te zorgen en tijd te besteden aan mijn gezin. Soms heb ik last van fomo (*fear of missing out*, red.) als ik anderen dingen zie organiseren of als ik hoor dat ze lid zijn van een vereniging. Maar ik heb nu een gezin. Bovendien heb ik niet de indruk dat studenten hier overdreven ambitieus zijn, dus als het tijd is om naar huis te gaan, gaan we allemaal en wil niemand overuren maken voor een opdracht. En dat komt mij prima uit.' ■

Volledige namen bekend bij de redactie.

COVERPRIJS 2023

De tien covers op deze pagina zijn genomineerd voor de Coverprijs 2023. Welk afgelopen jaar verschenen proefschrift heeft de mooiste, meest verrassende en meest treffende omslag? Samen met een jury kunnen onze lezers (jij dus) dat de komende weken bepalen. Stemmen kan online op resource-online.nl tot maandag 8 januari om 12 uur overdag Nederlandse tijd. Tekst Roelof Kleis

Internationale studenten over kerst

Van vroeg naar bed tot duurste vliegticket

Going home for Christmas. Dat is toch wel het ultieme kerstgevoel. Met familie samenzijn, de boom optuigen, eten, cadeautjes uitpakken. Ook internationale studenten in Wageningen willen in december graag naar huis, al dan niet om kerst te vieren, maar niet iedereen heeft die mogelijkheid. *Resource*-studentredacteuren vroegen internationals naar hun plannen.

Tekst Ilja Bouwknegt, Femke van den Dries, Felix Landsman, Kevin Aditya Prathama en Sarah Scheid • Illustratie Shutterstock

Alexis Thomas Stamatopoulos
Masterstudent Environmental Sciences uit Duitsland en Griekenland

'Ik ga twee weken naar mijn familie in München. Op 24 december sta ik rustig op, pak mijn cadeautjes in en leg ze onder de kerstboom. Mijn moeder staat dan al vroeg in de keuken om runderrollade en noedels te maken. Dat eten we ieder jaar. Samen met mijn broer maak ik de salade en mijn zus maakt koekjes. Als het schemert gaan we naar de kerk en als we terugkomen gaan we aan tafel. Daarna maken we de cadeaus open, kletsen we gezellig en spelen we spelletjes en eten we koekjes. Best ontspannen allemaal. Ik kijk ernaar uit mijn familie weer te zien en bij te praten met mijn vrienden.'

FL

William Koven
Masterstudent Environmental Sciences uit China en Indonesië

'Ik heb nog geen vaste plannen voor kerstmis. Ik wil naar verschillende Nederlandse steden om daar kerstmarkten te bezoeken. En misschien ga ik naar een kerstconcert in een van de kerken in Wageningen. Ik heb op dit moment nog niks gepland voor het kerstdiner, dus ik ga waarschijnlijk vroeg naar bed zodat ik niet zie hoe andere mensen kerst aan het vieren zijn, haha. Ik verwacht dat Wageningen vrij leeg is rond die tijd, dus ik zal waarschijnlijk gewoon wat lekkers koken met mijn Indonesische vrienden.'

FL

Nida Adzilah Auliani
Masterstudent Nutrition and Health uit Indonesië

'Wie wil er nou met kerst in een vliegtuig zitten? Ik! Als Moslim vieren wij geen kerst en ik ga naar Indonesië. Maar de decembermaand is Nederland en andere landen in Europa wel feestelijker dan in mijn thuisland Indonesië. Vorig jaar bakte mijn ganggenoot koekjes met onze naam erop en ben ik met een vriend naar kerstmarkten in Wenen, Budapest en Praag geweest. Dit jaar ga ik naar mijn woonplaats Bekasi en mijn vlucht vertrekt op eerste kerstdag. Mijn vader en broer zijn jarig in december en onze familietraditie is om dat de hele nacht te vieren met taart, kaartspelletjes en nadenken over onze doelen voor het volgende jaar. Daarna ga ik met mijn moeder op reis voor ik in de tweede week van januari begin met mijn thesis in Jogjakarta. Ik kan niet wachten om iedereen te zien en met mijn thesis te beginnen.'

KP

Szonja Lippert

Masterstudent Bioinformatics uit Australië en Hongarije

‘Ik ga logeren bij mijn grootouders en tante in Hongarije en mijn familie bezoeken. We vieren kerst meestal met een groot familiediner en een bezoek aan de kerstmarkt. In Budapest zijn de kerstmarkten met hun handgemaakte artikelen en lekkere eten heel populair. Ik kijk er erg naar uit om erheen te gaan. Mijn tante is interieurontwerper en haar huis is altijd prachtig versierd. Ik verheug me erop haar te helpen de boom te versieren. En om met haar zes katten te spelen.’ ^{ss}

Ryan Haddad

Masterstudent Environmental Sciences uit Libanon en Frankrijk

‘Ik ben van plan kerst te vieren in Duitsland met de studentenvereniging voor internationals ISOW, voornamelijk om eens een kerstmarkt mee te maken. We gaan naar kerstmarkten in Duisburg, Keulen en Düsseldorf. Ik kijk er erg naar uit omdat het mijn eerste bezoek aan Duitsland zal zijn en kerst is een van de leukste momenten in het jaar om te gaan. De rest van de kerstweek blijf ik in Nederland waar ik verwacht dat er een gezellige sfeer is en mooie versieringen in de grote steden. Ik verheug me echt enorm op die kerstsfeer!’ ^{FL}

Hannah Ikkai Graham

Masterstudent Geo-Information Science uit Amerika

‘In de kerstvakantie ga ik mijn ouders bezoeken in Washington D.C. Ze zijn verhuisd sinds mijn laatste bezoek, dus het wordt de eerste kerst in hun nieuwe huis. Mijn moeder is Japans, mijn vader Amerikaans. In Japan is kerst niet zo groot, oud en nieuw wordt daarentegen wel heel groot gevierd. Kerst vieren we daarom in Amerikaanse stijl, en oud en nieuw op zijn Japans. Dat laatste betekent vooral vroeg aftellen vanwege het tijdsverschil en goed eten. Traditiegetrouw eten we op nieuwjaarsavond Soba, een soort noedels. Op nieuwjaarsdag maken we Osechi Ryori, een verzameling van symbolische gerechten die je zo mooi mogelijk opdiend.’ ^{FD}

Lewis Hitchings

Uitwisselingsstudent Ecology and Conservation uit het Verenigd Koninkrijk

‘Ik ga met kerstmis naar huis in Engeland. Mijn ouders zijn gescheiden. Op kerstochtend doen we alle cadeaus bij mijn moeder thuis en ’s avonds is er een uitgebreid kerstmaal bij mijn vader. Een kerstdiner met gebraden kalkoen. Tijdens de kerstdagen kijken we kerstfilms en versieren we kerstkoekjes en de kerstboom. We hebben altijd veel te veel te eten, dus ook de dagen na kerst genieten we er nog van.’ ^{ss}

Gabriela Copello Duque

Masterstudent Resilient Farming and Food Systems uit Colombia

‘Met de kerst ga ik terug naar huis – naar Colombia. Het is een van de twee mogelijkheden per jaar om mijn familie te zien. We doen de typische kerstdingen: samen eten, cadeautjes, spelletjes spelen. Vroeger moest ik altijd mee naar de kerk, maar daar ben ik tegen in opstand gekomen, haha. Dit jaar was mijn vliegticket heel duur, het duurste dat ik ooit heb moeten boeken. Mijn ouders helpen me het te betalen, omdat ze me graag thuis willen hebben. Als ze niet hadden geholpen, was ik hier gebleven. Misschien had ik dan de kerst doorgebracht met vrienden.’ ^{IB}

WEKELIJKS UPDATES OVER STUDENTEN EN WERKEN AAN WUR?

Ga naar resource-online.nl
(tabblad Contact) en abonneer je op
onze digitale nieuwsbrief!

AANMELDEN

Resource

WUR from within : open, eerlijk, kritisch

Wageningen **in'to** Languages
opens up new worlds

Bekijk onze
website en
meld je nu
aan!

januari | februari | maart
Taaltrainingen

Engels | Nederlands | Frans | Spaans

Studenten

Tarief is 60 euro
Social Dutch 1 & 2
is gratis

Medewerkers

Volg met korting en
soms gratis een cursus
Engels of Nederlands!

Inspirerend, interactief and leuk!

wur.eu/into

Op de Wageningse campus spot je de mooiste mensen en de coolste outfits. In deze rubriek zetten we die in de spotlights. Dit keer Maxime Brandt (24, links op de foto) en Judith Su (26), masterstudenten Resilient Farming and Food Systems.

Foto: IJla Bouwknegt

‘Maxime: ‘Mijn favoriete kleuren om te dragen zijn rood, paars en blauw, en die van Judith groen en oranje. Ik brei sinds een paar jaar best veel. Ik heb deze handschoentjes en deze sjaal gemaakt en onder mijn jas heb ik een gebreide bolero aan.’
Judith: ‘Max kan echt alles zelf maken. Ik brei nog niet zo lang, maar ik heb dus dezelfde handschoentjes en sjaal gemaakt. Ik kom uit Amsterdam en daar houden mensen zich erg bezig met hoe ze eruit zien. Ik vind dat voor mezelf niet zo interessant, maar door te breien gebeurt dat wel een beetje: je krijgt altijd een uniek kledingstuk. En je ziet hoe een draad wordt getransformeerd tot iets wat je kunt dragen.’
Maxime: ‘Toen ik heel klein was zei ik eens: ‘Ik wil later een Nederlandse breister worden in New York’. Ik ben nu een half-Nederlandse breister in Wageningen, dus dat is leuk. Iets breien duurt lang, je wordt je ervan bewust hoe veel moeite elk kledingstuk kost om te maken. En een voordeel: als er een gat in komt, kan ik dat gewoon stoppen.’
Judith: ‘Levensduur, functionaliteit en stijl vinden we allebei belangrijk. Ik vind het ook mooi om zoveel moeite te stoppen in iets. En ook om het dan weg te geven.’
Maxime: ‘Onze vriendschap is ook deels breiend ontstaan! Het is echt een conversation starter.’ IB

Voorgerecht Kastanjesoep

Peter Weidenfeld, bachelorstudent Food Technology uit Duitsland: 'Op de basisschool raapten we kastanjes voor Haribo in ruil voor gummibeertjes. Haribo deed de kastanjes uit aan verschillende wildreservaten in Duitsland en Oostenrijk. Wij bewaarden er een paar voor de soep, waardoor het een familietraditie werd om elke kerst kastanjesoep te maken.'

1. Karamelliseer de poedersuiker in een koekenpan op laag vuur tot deze goudbruin is, giet port erbij, laat tot een derde indikken;
2. Breng de bouillon en de kastanjes aan de kook in een braadpan. Voeg de crème fraîche toe en roer goed door. Voeg de ingedikte port bij de soep. Voeg het vanillestokje toe en laat 1 à 2 minuten trekken.

- Verwijder het stokje. Voeg de sinaasappelschil en de koude boter toe. Breng de soep op smaak met zout en chilipoeder;
3. Snijd de kastanjes in vieren en blancheer de spruiten gedurende ongeveer twee minuten in kokend water. Laat in een vergiet uitlekken en spoel met koud water af;
 4. Verhit de kruidenboter in een koekenpan. Voeg gesneden kastanjes en spruiten toe, verhit en breng op smaak met chilipoeder;
 5. Doe de kastanjes en spruiten in het midden van verwarmde diepe borden. Breng de soep opnieuw aan de kook en giet in de borden. Garneer met croutons.

Smaken van WUR Duits kerstdiner

Ingredienten

Voor de soep (4 personen)

- 1 el poedersuiker
- 50 ml rode port
- 800 ml kippenbouillon
- 350 g gekookte kastanjes (vacuümverpakt)
- 200 gr crème fraîche
- 1/4 vanillestokje (geschraapt)
- 1 lepel geraspte onbehandelde sinaasappelschil
- 30 g koude boter
- snuf zout en snuf milde chilipoeder

Garnering

- 80 g gekookte kastanjes (vacuümverpakt)
- 8 spruiten
- snuf zout en snuf milde chilipoeder
- 1 el Arabische kruidenboter
- croutons

Hoofdgerecht Aardappelsalade

Sarah-Maria Scheid, masterstudent Climate Studies uit Duitsland: 'Aardappelsalade is een van de meest gegeten gerechten in Duitsland op kerstavond. Dit komt voort uit de vastenperiode die half november begint

en duurt tot en met 24 december. De goedkope aardappels en de vulling zijn ideaal voor tijdens de vastenperiode. Het wordt meestal met stokbrood en worst gegeten.'

1. Kook de aardappelen gaar in 25 tot 30 minuten, in licht gezouten water;
2. Schil de gekookte aardappelen en snijd ze in plakken;
3. Kook de eieren 8 minuten en snijd ze in kleine stukjes;
4. Snijd de uien en de augurken in kleine stukjes. Hak de peterselie fijn;
5. Meng de mayonaise, het vocht van de augurken, zout, peper en suiker naar smaak door elkaar;
6. Meng de aardappelen, eieren, augurk, uien en peterselie door de dressing. Salade afkoelen in de koelkast.

Ingredienten

Aardappelsalade (4 personen)

- 1 kg grote vastkokende aardappelen
- 2 uien
- 4 eieren
- 6 augurken
- 6 lepels vocht van de augurk (uit de pot)
- 300 g mayonaise
- 1/2 bosje peterselie
- zout, peper, suiker

Nagerecht Speculoos-mascarponecrème

Sarah-Maria Scheid: 'Mijn moeder maakt dit soms voor het kerstdiner. Het is erg lekker en ziet er mooi en feestelijk uit.'

1. Vermaal de speculoos tot kleine kruimels. Meng yoghurt en mascarpone en voeg de helft van de speculooskruimels toe. Goed mengen;
2. Meng slagroom, poedersuiker en klopvast en klopfest;
3. Schep de slagroom voorzichtig door het speculoosmengsel;
4. Schep de speculoosroom in glazen, in laagjes afgewisseld met speculoos-kruim en mandarijntjes uit blik. Pas de hoeveelheid ingrediënten aan het formaat van de glazen aan;
5. Garneer met kaneel, stukjes chocolade, mandarijn of ander fruit.

Ingredienten

Speculoos-mascarponecrème (4 personen)

- 8 stuks speculoos
- 350 gram yoghurt naturel
- 200 gram mascarpone
- 1 beker slagroom
- 1 sachet klopfest
- 20 gr poedersuiker
- mandarijn in blik
- kaneelpoeder
- chocolade voor de versiering

DE BIJBAAN

De schoorsteen moet roken. Lenen bij Ome Duo kunnen we allemaal, maar er zijn ook studenten die hun geld verdienen met een bijzondere bijbaan, zoals Kristina Smieskova (23), masterstudent Environmental Sciences uit Slowakije. Zij werkt mee aan het vaststellen van een kader voor toekomstige samenwerkingen van WUR met fossiele bedrijven.

Tekst Steven Snijders

'Je herinnert je wellicht de protesten en discussies die onlangs plaatsvonden over de relatie tussen WUR en de fossiele industrie. De raad van bestuur heeft een adviesraad in het leven geroepen met als opdracht een kader te formuleren waarmee de potentiële voor- en nadelen van samenwerking met de

'Als je een voortrekkersrol op je neemt, krijg je ook veel kritiek'

fossiele industrie op het niveau van onderzoeksprojecten kunnen worden gewogen tegen het klimaat-commitment van een bedrijf. Ik ben de enige student van de tien leden tellende raad. Ik werd uitgenodigd om deel te nemen om de bezorgde studenten een stem te geven. Tijdens de *Let's Explore*-sessies was ik redelijk uitgesproken, en daarnaast ben ik betrokken bij de Green Office en het Green Active Network. De laatste maanden bestond het werk voornamelijk uit enkele vergaderingen en de voorbereiding daarop. Om het kader te formuleren, spreken we met verschillende raden, groepen en relevante personen. Tijdens de vergaderingen draag ik veel bij in de vorm van vragen en suggesties.

Kristina Smieskova (links) tijdens de COP28 in Dubai in gesprek met de Slowaakse president Zuzana Čaputová ♦ Foto Presidential Office of Slovakia

Kristina geeft raad

Wie: Kristina Smieskova

Wat: Lid van de Adviesraad voor Samenwerking

Waarom? Ik houd van communitybuilding en het promoten van een duurzame en rechtvaardige toekomst

Uurloon: een tegemoetkoming per vergadering

We proberen in de adviesraad tot overeenstemming te komen. We hebben een conceptvoorstel dat we nu verder aanscherpen op basis van feedback vanuit de WUR-gemeenschap. We hopen voor de kerst een definitief advies te kunnen uitbrengen aan de raad van bestuur. 'Ik houd van communitybuilding en het creëren van samenwerkingen. Ergens voor staan geeft energie, maar als je een voortrekkersrol op je neemt, krijg je ook veel kritiek. Binnen mijn master specialiseer ik mij in diplomatie en ik kan die kennis toepassen in deze bijbaan. Het is belangrijk te leren om verschillende perspectieven te begrijpen. Als student ervaar ik geen beperkingen in het geven van mijn mening, maar de andere raadsleden zijn wat minder geneigd hun mening te geven dan ik. Voor WUR-medewerkers in bepaalde posities kan dat lastiger zijn. Toen ik dat begreep, realiseerde ik me ook dat we binnen de raad waarschijnlijk meer overeenstemming hebben dan aanvankelijk het geval leek. Hierdoor werd het samenwerken makkelijker.'

Ben jij of ken jij iemand met een bijzondere bijbaan? Stuur een mailtje naar steven.snijders@wur.nl

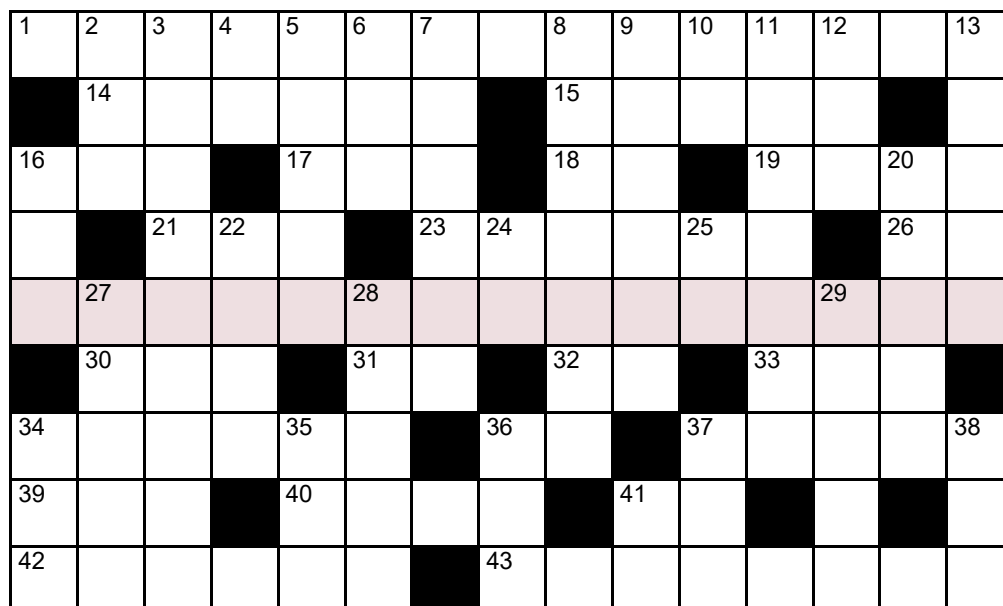
HOKJESDENKEN

Vul de puzzel in en ontdek welk(e) woord(en) er in de gekleurde vakjes staat(n). Stuur dit als oplossing naar resource@wur.nl vóór 16 januari en win een boek.

Tip: zoek ook naar antwoorden in dit magazine en op resource-online.nl.

Horizontaal

1. Had (g)een WUR-ring om zijn poot
14. Rappe rapper
15. *Whole Lotta* __, AC/DC
16. Crispr-__, genetische techniek
17. Beetje
18. Laagdrempelige collega van WUR
19. Bevat kantoorartikelen
21. __-__, Teletubby
23. Geweldige tijd
26. Binnenlandse strijd
30. Tocht
31. Deel van de Elfstedenroute
32. Zo kan __ wel weer!
33. Afwijzing
34. __ *Nooitgenoeg*
36. Oude liefde
37. Vaccinatieplekken
39. Oosterse sliertjes

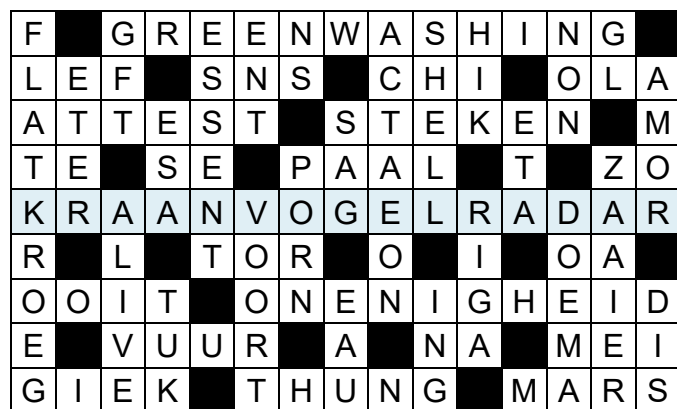

40. Plantendelen
41. Niobium
42. Is er om de werkplek
43. Reactie van suiker met eiwitten

Verticaal

2. *Surfin'* __, Beach Boys
3. Ongenode gast
4. IJzer
5. Bijgenaamd
6. Pubdrank

7. Avant la __
8. Roept de hulp in van moestuiniers
9. Dag in 41 horizontaal
10. Mannetje in de kerststal
11. Zo gaat een mythomaan door het leven
12. Kun je blijkbaar ruiken in eten
13. Paranormale therapie
16. Voert actie tegen de hoge prijzen in de kantines
20. __ *Pressure*, Queen en Bowie
22. De A van MA
24. Brilstand
25. Beeld en geluid
27. Wegwezen!
28. Medestudenten
29. __ u plaats
34. __ Titanic
35. Troefboer
36. Creepy
37. Leerbeginsel
38. *A Boy Named* __, Johnny Cash
41. Grootste stad in 2 verticaal

De oplossing van de puzzel uit *Resource* #7 is 'kraanvogelradar'. De winnaar is Sanne van Zeijl. Gefeliciteerd! We nemen contact met je op.

De winnaar mag kiezen uit de boeken: *Only Planet*, *Klimaatgids voor de 21ste eeuw* van WUR-klimaatkenner Tim van Hattum of de *Wageningen Verjaardagskalender 2.0* met dronefoto's gemaakt door Dronewageningen.

Colofon

Resource is het onafhankelijke medium voor studenten en medewerkers van Wageningen University & Research. *Resource* brengt nieuws, achtergronden en duiding. Op resource-online.nl verschijnen dagelijks nieuwe berichten. Het magazine verschijnt tweewekelijks op donderdag.

Contact Vragen en opmerkingen voor de redactie: resource@wur.nl | www.resource-online.nl

Redactie Willem Andrée (hoofdredacteur), Helene Seevinck (eindredacteur), Roelof Kleis (redacteur), Luuk Zegers (redacteur), Marieke Enter (redacteur), Coretta Jongeling (online coördinator), Dominique Vrouwenvelder (redacteur), Thea Kuijpers (secretariaat).

Vertalingen Clare McGregor, Meira van der Spa, Clare Wilkinson

Vormgeving Alfred Heikamp, Larissa Mulder

Basisontwerp Marinka Reuten

Coverfotografie Guy Ackermans

Druk Tuijtel, Hardinxveld-Giessendam

Abonnement Een abonnement op het magazine kost €59 (buitenland €135) per academisch jaar. Opzeggen voor 1 augustus.

ISSN 1389-7756

Uitgever Corporate Communications & Marketing, Wageningen University & Research

Antwoorden Eindejaarsquiz 2023

1b, 2d, 3b, 4d, 5a, 6d, 7a, 8c, 9a, 10d, 11c, 12d, 13a, 14a, 15a, 16d, 17b, 18a, 19d, 20c

De rendieren gaan in het weekend nogal eens aan de boemel. Wellicht hebben ze tijdens een van die tripjes het virus opgelopen • Foto Norman Tsui / Unsplash

GEEN KERSTMAN WEGENS BLAUWTONG BIJ RENDIEREN

De Kerstman komt dit jaar niet naar Nederland omdat minstens drie van zijn rendieren blauwtong hebben opgelopen. Dat is slecht nieuws voor alle kinderen en volwassenen die dit jaar wél lief zijn geweest.

Naast de drie zieke dieren vertonen twee van de in totaal acht rendieren symptomen van blauwtong, maar daarvan moet nog vastgesteld worden of het echt blauwtong betreft of dat ze lijden aan een klassiek geval van aanstelleritis.

Hoe Rudolf, Dancer en Vixen de ziekte hebben opgelopen is nog onduidelijk; blauwtong komt weinig voor in Finland. Het virus wordt verspreid door knutten en die kunnen slecht tegen lage omgevingstemperaturen. De Kerstman sluit niet uit dat de drie het in een zuidelijker land hebben opgelopen tijdens een van hun weekendtripjes. 'Ze gaan er nogal eens vandoor op vrijdag of zaterdag en komen dan vroeg in de ochtend slingerend aanvliegen. In vrijwel alle omringende landen is de alcohol goedkoper dan hier, ik weet niet altijd waar ze uithangen', aldus de Kerstman. De slee kan door de overgebleven gezonde dieren worden gevlogen, maar het is te uitputtend om daarmee de hele ronde te vliegen. 'Ik heb goed gekeken naar de

lijst met bestemmingen en ik moet ongeveer een derde schrappen. Nederland hoort daar helaas ook bij', legt de Kerstman uit. 'De keuze is gebaseerd op afstand en het aandeel mensen dat niet stout is geweest.'

Stout

Op dat vlak blinkt Nederland volgens de Kerstman niet uit. 'Het spijt me te moeten zeggen, maar jullie scoren belabberd. Dat ge-emmer over asielzoekers en daarbovenop nog die verkiezingsuitslag... Over studenten kan ik kort zijn: colleges skippen, de afwas 'vergeten', de studenten zijn eigenlijk vrijwel allemaal stout geweest dit jaar. En dan heb ik het nog niet eens gehad over wat er allemaal in de Bunker gebeurt.'

De Kerstman beaamt dat het wel zielig is voor alle lieve kinderen. 'Ik heb korte lijntjes met de Belastingdienst en die gaan begin januari aan de gang met een Kerstcadeautoeslag, dus er komt compensatie. Ga er alleen niet vanuit dat dat eerlijk verdeeld wordt.'